

54-93
ND

954.93

04935

CRITICISM OR STERILE SCEPTICISM.?

— BY —

A. GURUSINGHE

විමර්ශ—මහාවංශ කරතය.

විමර්ශ ද?

ශුන්‍ය අවිශ්වාසය ද?

ඒ. ගුරුසිංහයන්
පිසිනි

PAHAN PRESS,
COLOMBO
1935

Price 40 Cts.

මිල ගනු -/40.

INTRODUCTORY.

Between 11th. June and 16th. July, 1935. Dr. G. C. Mendis, B. A., Ph. D., delivered a series of six lectures on the *Mahawansa*, the greatest Chronicle of the Sinhalese, under the auspices of the Central Y. M. C. A., Colombo. In his zeal for scientific methods, Dr. Mendis callously condemned as unreliable some of the most cherished historical traditions of the Sinhalese without so much as taking the trouble to lead any positive evidence in support of his contentions.

In this series of articles, which originally appeared in the *Lak-Mini-Pahana*, both in Sinhalese and in English, it has been my endeavour to expose the shallowness of some of Dr. Mendis's conclusions, supporting my arguments with the considered views of such eminent scholars as Professors Rhys Davids, H. C. Norman, Wilhelm Geiger, Dr. R. S. Copleston and Mr. S. Paranavitana, regarding the trustworthiness of the *Mahawansa*, and also of such accepted authorities on the Asokan period as Dr. D. R. Bhandarkar and Professor R. Mukerjee. Dr. Mendis, in his enthusiasm to excel even these authorities, would appear to have become rather too scientific in his treatment of the *Mahawansa*.

Some years back Dr. Ananda K. Coomaraswamy, D.Sc., deplored the "exaltation of the present age at the expense of the past" in the following terms:-

The educated 'Sinhalese' of to-day, after on the one hand, a century of foreign government, and of education in which the national culture has been completely ignored and, on the other hand, an equal period of subservient and obsequious imitation of foreign manners, have little reason to be proud of their present achievement in the Art of Living. Evidence of shallow thought is everywhere to be seen in an exaltation of the present age at the expense of the past. It is, however, only in an effort to realise the ideals, of this very past, and of the past of India, that there lies the possibility of a true regeneration and revitalising of the national life of the Sinhalese people."— (*Mediaeval Sinhalese Art, Page VI.*)

Dr. Mendis's letter to the Press which is dealt with in the fifth article of the series is reproduced at the end of this booklet.

I am obliged to Mr. M. Cumararatunge, the Editor of the *Lak-Mini-Pahana*, for assisting me to publish these articles in book-form and it is my fervent hope that they will in however small a measure, be helpful to all unbiassed students of the early history of our Motherland.

A. GURUSINGHE.

Mount Lavinia.

31st, August, 1935.

INTRODUCTORY

The purpose of this book is to provide a comprehensive introduction to the study of the history of the United States. It is designed for students who are beginning their study of American history and who wish to gain a general knowledge of the country and its people. The book covers the period from the first settlement of the continent to the present time.

The book is divided into two main parts. The first part, which covers the period from the first settlement to the beginning of the nineteenth century, is devoted to the study of the early history of the United States. The second part, which covers the period from the beginning of the nineteenth century to the present time, is devoted to the study of the history of the United States since the beginning of the nineteenth century.

The book is written in a simple and straightforward style, and is intended to be read by students who are beginning their study of American history. It is a valuable source of information for students who wish to gain a general knowledge of the country and its people.

The book is written in a simple and straightforward style, and is intended to be read by students who are beginning their study of American history. It is a valuable source of information for students who wish to gain a general knowledge of the country and its people.

The book is written in a simple and straightforward style, and is intended to be read by students who are beginning their study of American history. It is a valuable source of information for students who wish to gain a general knowledge of the country and its people.

The book is written in a simple and straightforward style, and is intended to be read by students who are beginning their study of American history. It is a valuable source of information for students who wish to gain a general knowledge of the country and its people.

A. CURRIER

1914

DR. G. C. MENDIS AND THE MAHAWANSA

(I)

Criticism or Sterile Scepticism?

"To contest the fact itself, pure and simple, would not be criticism but sterile scepticism."—Prof. Wilhelm Geiger.

In his third lecture on the *Mahawansa* Dr. G. C. Mendis, after giving an account of the meeting of Mahinda and King Dewanampiyatissa, states:—

This is not the sort of account that a modern historian will give. He will not only deal with religious activities, but also with the extent of Asoka's Empire, the system of Government, his policy and his aim. Even the establishment of Buddhism he will deal with very differently. Even the account that is given is so full of miraculous events that it cannot be called strictly historical."

This passage gives in brief an idea of Dr. Mendis's whole outlook on the subject and explains his attempt to glean what is "strictly historical" from the *Mahawansa*. As Professor Marrs, who presided at the first lecture, stated, this task certainly requires qualities

of courage, fearlessness and strict regard to truth. Early history of most nations consist of legends and traditions. Similarly in the study of Ceylon history in the earlier parts of the *Mahawansa* there is a good deal of legend. A critical analysis of these has to be made before the kernel of truth is arrived at. The manner and spirit in which this analysis is made is of the greatest importance.

Dr. Mendis is undoubtedly a keen student of historical research. The trustworthiness of the *Mahawansa* is a subject which has engaged the attention of many eminent Oriental Scholars such as Fleet, Smith, Turnour, Geiger and others. Professor Wilhelm Geiger is well-known as the translator of the *Mahawansa*. It is highly interesting to compare the manner in which Prof. Geiger tackles some of those identical problems which have engaged the attention of our research

student, Dr. Mendis. In his article on "The Trustworthiness of the *Mahawansa*" published in Vol. VI, No. 2, of "The Indian Historical Quarterly" Prof. Geiger writes: "We must not forget, however, that the *Mahawansa* is not a dry chronicle in the modern sense of the word, but a poem. In a poem embellishments and sometimes also exaggerations may occur. But within these limits I have the strong impression—and whoever reads the *Mahawansa* **without prejudice** will have the same—that the author at least *wished to tell the truth*. He is perhaps sometimes misled by his education and by his conviction, on account of his priestly mode of viewing things, but he never tells a falsehood intentionally."

Has Dr. Mendis read the "*Mahawansa*" without prejudice?

Historical Criticism.

Legends and traditions there are in plenty; and it is the duty of the research student to separate the grain from the chaff. It is of utmost importance that anyone who sets about such a task should be in a position to understand and appreciate correctly the working of the Eastern mind. Almost all the early writers of Sinhalese History may be considered as belonging to the "Heroic School of History." More space has been devoted to the description of national heroes in greater detail rather than to the giving of a concise account of the different reigns. The writer of each

portion of the *Mahawansa* has endeavoured to eulogise his patron or hero in particular. Further in the Buddhist tradition, around a nucleus of historical fact all kinds of additions have collected in time, owing to which events originally simple, have withdrawn gradually into the region of the marvellous. It is, therefore, essential to leave aside the miracles and accept the rest of the traditions where its trustworthiness can be established by internal or external evidence. This is the method consistent with sound principles of modern historical criticism. That a reputed scholar like Professor Geiger has adopted this method is evident from his works and an unbiassed mind would undoubtedly place greater reliance on his considered views than on the surmises of a research student.

Asoka Tradition.

In his lecture on "Asoka and the Establishment of Buddhism in Ceylon," Dr. Mendis expressed some doubts regarding the missionary efforts of Asoka and his son Mahinda, and the bringing of the branch of the sacred Bo-tree from India. Dr. Mendis bases his inquiry on sound principles of historical research. So does Professor Geiger, but with a difference—Referring to the conversion of Ceylon Professor Geiger states in the article already quoted:—

"There is a widespread tradition in Ceylon, the fundamental tradition of the whole ecclesiastical history,

(1) that king Devanampiyatissa was a contemporary of king Asoka, (2) that Buddhism was first preached in Ceylon under king Devanampiyatissa, and (3) that it was preached by Mahinda, a son of king Asoka. We may, of course, criticise the details of the narrative in Mhvs., Chs. 13-20 but to **contest the fact itself, pure and simple, would not be criticism but sterile scepticism.** The missionary work of king Asoka, as it is described in Mhvs., 12, 7-54, has received striking corroboration in inscriptions of relic-urns discovered in Sanchi, where some of the names mentioned in Mhvs., and Dipa., occur. The name of Mahinda as the Missionary sent to Ceylon is confirmed by Hiuén-tsang, who, however, calls him not a son but a brother of king Asoka. The planting of the Bodhi-tree at Anuradhapura can also be taken as an historical fact, since sculptures on the East gate of Sanchi tope seem to be representations of the event."

Mere Denials.

The *Mahawansa* was written for the people of the period in which it was composed and it cannot be analysed according to modern "scientific methods." Nevertheless, it will be seen from the example quoted above, how an unprejudiced scholar of wide experience and repute, such as Professor Geiger, tackles a historical tradition. The salient facts are culled out from the poem and

corroboration of these is sought from outside. And to the discerning mind such corroboration there is in plenty. Dr Mendis, on the other hand, appears to have attempted on a course of destructive rather than historical criticism. He does not believe in the highly embellished accounts of the visit of Mahinda to Ceylon, the missionary work of Asoka, and the bringing of a branch of the sacred Bo-tree. But he cannot deny the facts of the tradition. If it was not Mahinda who was it that effected the conversion of Ceylon? Dr. Mendis gives no answer. If the description of Asoka's missionary work as given in the *Mahawansa*, cannot be believed, how will Dr. Mendis explain the "striking corroboration" received in inscriptions of relic-urns discovered in Sanchi? If the Bo-tree at Anuradhapura is not a branch of the sacred tree from India, how came this elaborate tradition to be built up around it correct in details even as to topography? Dr. Mendis has yet given no explanation. Perhaps he has none to offer.

During the course of the lecture Dr. Mendis said that the last thing he wished to discuss was the religious side of the question. Nor did he wish to speak against the Buddhist religion. He was a student of history and was trying to get at the truth, not religious or spiritual truth, but historical truth. But unfortunately he has allowed his enthusiasm for "research" to cloud his vision. If he denies the

truth of well-founded traditions, then he must be prepared to explain their existence in some other manner. He must deduce tangible reasons to how that the accepted tradition is not correct and what should be accepted is his own version. If, instead of proceeding on these lines, he goes on denying well-established historical facts, it would appear as if he is

trampling upon the cherished traditions of a people merely to seek cheap notoriety or to bring ridicule on their beliefs. Yet Dr. Mendis will emphatically assert that he is only a research student of history. But it is quite apparent that the manner in which he has proceeded with the task simply displays more of sterile scepticism rather than real criticism!

මැන්දිස් මහාවංශ කර්මය

(I)

විවාරය ද? ශුන්‍ය අවිශ්වාසය ද?

“පිපිසුදු වූ සරල වූ සත්‍ය මාත්‍රය පවහැණි විම විවාරයක් නො වේ, තුවස් අවිශ්වාසයෙකි.” මහොපාධ්‍යාය විල්හැම් ගයිගර.

(G. C.) මැන්දිස් විශාරදයෝ මහා වංශය පිළිබඳ ඔවුන් කල නෘතිය දෙක නායෙහි දී මහෙඤ්ඤ - දෙවානාංප්‍රියතිෂ්‍ය සමාගමයේ ප්‍රවෘත්තිය සදහන් කෙරෙමින් මෙ සේ කියති :-

“මේ නූතන ඵෙතිහාසිකයකු දෙන ක්‍රමයේ ප්‍රවෘත්තියක් නො වේ. හේ ආගමික ක්‍රියා කලාපය පමණක් නො වූ, අශෝකයන් හේ අධිරාජ්‍යයේ ප්‍රමාණය ද, පාලන ක්‍රමය ද, ඔහු හේ නීති මාර්ගය ද, ඔහු හේ අභිප්‍රායය ද දක්වයි. බුද්ධ ශාසන ප්‍රතිෂ්ඨාපනය වුව ද හේ ඉතා වෙනස් වූ ආකාරයකින් පවසයි. දෙන ලද ප්‍රවෘත්තිය පවා අද්භූත කථාවන් ගෙන් කො තරම් ගහණ වී ද යන හෙයින්, එය නිශ්චය වශයෙන් මැ ඵෙතිහාසික යැ යි නො කියා හැක්කේ යැ.”

මේ පාඨය මේ සම්බන්ධයෙහි ලා මැන්දිස් විශාරදයන් හේ සම්පූර්ණ අවේක්‍ෂාව හෙළි කෙරෙයි; මහාවංශයෙහි “නිශ්චය වශයෙන් ඵෙතිහාසික” වනුයේ කිමෙක් දැ යි බේරු ගන්නට

ඔවුන් දරන උත්සාහයට හේතු ද හඳුන්වා දෙයි. ප්‍රථම දෙකනා වාරයෙහි දී මූලාසනයට පැමිණි මහොපාධ්‍යාය මාර්ගයන් කිවා සේ, මේ ව්‍යාපාරයට සැබවින් මැ සිරත්වය යැ, අභිතත්වය යැ, සත්‍යයට අවල වූ භක්තිය යැ යන ශුණයෝ අවශ්‍ය වෙති. බොහෝ ජාතීන් හේ ආදි ඉතිහාසය අද්භූත කථාවන් ගෙන් ද පාරමපරීය කථාවන් ගෙන් ද යුක්ත යැ. තදහුකුල වැ මහාවංශයෙහි පූජිතර භාගයන්හි ඉතිහාස ප්‍රවෘත්තිවල බොහෝ අද්භූත ප්‍රවෘත්තියු වෙති. සත්‍ය සාරය නසා ගන්නට පෙරු මොවුන් පිළිබඳ විවාර- හුග විභාගයක් කල යුත්තේ යැ. මේ විභාගය කරන්නා වූ ආකාරය ද විනත වෘත්තිය ද අතිශයින් ශුරු කොටැ සාලැකියැ යුත්තේ යැ.

මැන්දිස් විශාරදයන් ඵෙතිහාසික පරික්‍ෂණයෙහි උත්මුඛ වැ යෙදුණු විද්‍යාර්ථියකු බව කිසැක යැ. මහා වංශයෙහි සත්‍ය භාවය වනාහි, ජලීන්, ස්මිත්, වාතර, ගයිගර ආදී ශ්‍රේෂ්ඨ ප්‍රාචීන පණ්ඩිතයන් හේ අභිනිවේශය

බැඳූ ලු අරමුණෙකි. මහොපාධ්‍යාය ගයිගරයෝ මහාවංශ පරිවහික වශයෙන් අතිප්‍රසිද්ධියෙන් යැ අප ගේ පරික්ෂණ විද්‍යාර්ථී මැන්දිස් විශාරදයන් ගේ අතිනිවෙය බැන්දූ වූ ප්‍රත්නයන් මෑ මහොපාධ්‍යාය ගයිගරයන් අවුල් ගරනා ආකාරය සමාන කොට බැලීම අතිශයින් මනොහර වෙයි. “මහාවංශය හැදෑහිය යුතු බව” ගැනැලියා, “භාරතීය ඓතිහාසික ත්‍රෛමාසිකයෝ” ස වැනි කාණ්ඩයේ දෙ වැනි කලාපයෙහි පළ කරවන ලද තිබකියේ මහොපාධ්‍යාය ගයිගරයෝ මෙ සේ කියති :-

“මන්තා ව ! මහා වංශය - නුතන වචනාර්ථය වූ පරිදි - නිරස වෘත්තාන්තයක් නො වූ කාව්‍යයක් බව මතක නැති නො කළ යුත්තේ ය. කාව්‍යයෙකා අලංකාරයන් ද ඇතැම් විට අතිශයෝක්තීන් ද විය හැකිය. එහෙත් මේ සීමාවන් ඇතුළත, මහාවංශ කතෘහු යටත් පිරිසෙයින්, සත්‍යය කියනු රිසි වූ හ යනු මගේ සිතෙහි නදින් ඇදී පවත්නේ ය. ඡන්දගතියෙන් දුරු වූ මහාවංශය බලන කා හට වුව ද ඒ එ සේ ම වෙයි. ඔහු (මහාවංශ කතෘහු,) ඔවුන් ගේ ලොක විෂයයෙහි වූ ශ්‍රාමණක දෘෂ්ටිය කරණ කොට ගෙන, ඔවුන් ගේ සංස්කාරය විසින් ද, ඔවුන් ගේ විශ්වාසය විසින් ද ඇතැම් විට නුන්ත වූවාහු දෙ හො සි සිතිය හැකි. එහෙත් අසත්‍යයක් සාහිත්‍රය වූ නො කියති.”

මැන්දිස් විශාරදයෝ ඡන්දගති විරහිත වූ මහා වංශය බලනු හු ද?

ඓතිහාසික විස්තරය

අද්භූත ප්‍රවාන්තිහු ද පාරම්පරික කථාවෝ ද අතල්ප වෙති පරික්ෂණ විද්‍යාර්ථීහු ගේ කාසීය නම් නොහොයෙන් සාල වෙන් කොට ගැනීම ය. එ බදු කාසීයෙකා සෙදෙත්තකු විසින් ප්‍රාවිත විතත ප්‍රවාන්තිය නිවැරදි ලෙස හැඳිනා ගුණාගුණාවගමනය කිරීමට සුදුසු වීම අත්‍යාවශ්‍යය ය. ආදිතර සිංහල ඓතිහාසිකයන් ගෙන් ඉතා වැඩි දෙන ඉතිහාස විෂයයෙහි විර රස ප්‍රධාන පක්ෂයට අගත් හයි කියා හැකිය. ඒ ඒ රාජ්‍ය සමයයන් පිළිබඳ සංක්ෂිප්ත වාචාවක් සපයනු වෙනුවට ජාතික විරයන් වැනිමට වැඩි සරිය ගත්තා ලද්දේ ය. මහා වංශයෙහි එක් එක් කොටස රචනය කෙලේ, සවකිය විරයා විශෙෂයෙන් වැනිමට තැන් කෙලේ ය. තව ද, බෞද්ධ පාරම්පරික කථායෙහි, ඓතිහාසික සත්‍යයක් මැදි කොට ගෙන, කල් යත් යත් නානා විධ අධිකයෝ එක් වූ හ ඒ කරණ කොට ගෙන, ආදියෙහි සරල වූ ප්‍රවාන්තිහු ක්‍රමයෙන් පසු බෑ, අද්භූත සම්බන්ධව ඇතුළු වූ හ. එ හෙයින් ප්‍රාතිහාසීයන් දුරු ලා, ආනතර වූ හෝ බාහිර වූ හෝ සාක්ෂ්‍යයෙන් ඇදෑහිය යුතු බව ඔප්පු කළ හැකි වූ කථා ශෙෂය පිළිගැනම අවශ්‍ය වෙයි. තව්න ඓතිහාසික විවාරයෙහි පිරිසුදු රිති හා සැසඳෙත්තාවූ ක්‍රමය ය. මේ. මහොපාධ්‍යාය ගයිගරයන් වැනි ප්‍රසිද්ධ පණ්ඩිත කෙනකු මේ ක්‍රමයෙහි පිහිටි බවට ඔවුන් ගේ කෘතීහු දෙස් දෙති. අගතිගාමී නුවු සිතැත්තකු තිසාක වූ මෑ වඬා බර වන හොත්, ඔවුන් ගේ සමාලොචිත මතයනට ය, පරික්ෂණ විද්‍යාර්ථී කෙනකු ගේ විතකියනට නො වේ.

අශෝක කථාව

අශෝකයන් ද ලඞ්කා බුද්ධ ශාසන ප්‍රතිස්ථාපනය ද ගැනා ඔවුන් කල දෙශනායෙහි දී, මැන්දිස් විශාරදයෝ අශෝකයන් ගේ ද තත්පුත්‍ර මහෙඤ්ඤයන් ගේ ද ධම් දුත ව්‍යාපාරයන් පිලිබද වෑ ද ශ්‍රී මහාබෝධි ශාඛා හරණය පිලිබද වෑ ද ඇතැම් සන්දෙහයන් ප්‍රකාශ කල හ. මැන්දිස් විශාරදයෝ සවිකිය විමැනි-කය සාර වූ ඓතිහාසික පරික්ෂණ ප්‍රතිපත්ති මඤ්ඤයෙහි පිහිටුවති. මහොපාධ්‍යාය ගඹගරයෝ ද එ සේ කෙරෙති. එහෙත් වෙනසක් ඇති වෑ ය. ලඞ්කා ද්වීප ප්‍රසාදනය පිලිබද වෑ මහොපාධ්‍යාය ගඹගරයෝ පුළුඹෝක්ත තිබකුයෙහි මෙ සේ කියති :—

(1) දෙවෙනි පැයින් රාජයෝ අශෝක රාජයන් ගේ සාමකාලික-යෝ යැ, (2) බුද්ධ ධර්මය පළවූ කොටැ මැ දෙවනාංග්‍රියනිමස සම-යයෙහි දෙශිත යැ, (3) අශෝක පුත්‍ර වූ මහෙඤ්ඤයන් විසින් දෙශිත යැ යි ලංකායෙහි බහුප්‍රචලිත පාරම්පරිය කථාවෙකි. ශාසන ඉතිහාසයෙහි ප්‍රධාන කථාව යැ. මහාවංශයෙහි 13—20 පරිච්ඡේද-යන්හි එන මේ ආබ්‍යානයේ අධික විස්තර සැබැවින් මැ විමැසියැ යුත්තේ යැ. එහෙත් පිපිසුදු වූ සරල වූ සත්‍ය මාත්‍රයට පමණක් විම විචාරය නො වේ, තුළුණ අවිශ්වාසය යැ. මහාවංශ-යෙහි 12 වැනි පරිච්ඡේදයෙහි 7—54 ගාථාවලැ කියැවුණු පරිදි අශෝක රාජයන් ගේ ධර්ම දුත ව්‍යා-පාරයේ සත්‍යතාව, සාඤ්චියෙහි සමාසාදිත වූ බාහු ගති ලෙඛනයන් ගෙන් විස්මයාවන වූ ප්‍රතිස්ථාව ලබයි. මහාවංශයෙහි ද දීප වංශ-

යෙහි ද එන ඇතැම් තාමයෝ ඒ ලෙඛනයන් ගෙන් පෙනෙති. හිසු-වන් තහනනයේ ලඞ්කාවට එවුණු ධර්ම දුතයාණන් තිරිණිත කෙරෙති, අශෝකයන් ගේ පුත්‍රයකු ලෙස නො වේ, සහොදරයකු ලෙස යැ. අනුරාධ පුරයෙහි බෝධි රොපණය ද ඓතිහාසික සත්‍යයක් ලෙස ගත හැකි යැ. සාඤ්චීයත්‍වයේ නැගෙන හිරි වාසල කාවයම් ඒ සිද්ධිය දැක්වීමක් ලෙස පෙනෙන හෙයිනි."

අනෙකුත් ප්‍රකාශනව්‍යාජය

මහාවංශය රචනය කරන ලද්දේ ඒ කාලයෙහි මිනිසුන් උදෙසා යැ. එ හෙයින් එය "තච්ඡිත විද්‍යානුකූල ක්‍රම-යෙන්" විභාග කල නො හැක්කේ යැ. එ සේ වුව ද, මහොපාධ්‍යාය ගඹගරයන් වැනි, ඡන්දනගිගට නො ගියා වූ බුද්ධි පරිපාකානිකය සමපන්න විශ්‍රැත පණ්ඩිත-යාණ කෙනෙක් ඓතිහාසික පාරම්පරිය කථාවක් කෙසේ බදන් දැ යි පුළුඹෝක්ත තිදශීනගෙන් පෙනී යෙයි. ප්‍රධාන සත්‍යයෝ කාව්‍යයෙන් තෝරා ගනු ලැබෙති. ප්‍රමාණීකරණය බැහැරින් සොයනු ලැබේ. විවේචන බුද්ධිමතාව එ බඳු ප්‍රමාණීකරණය විපුල වෙයි. අනෙක් අතින් මැන්දිස් විශාරදයන් ඓතිහාසික විචාරය වෙනුවට ජිනාශකර දෙප දශීන මාත්‍රයකට බට බව පෙනේ. අත්‍යලඞ්කාහ මහෙඤ්ඤගමන ප්‍රවෘත්තිය ද, අශෝකයන් ගේ ධර්ම දුත ව්‍යාපාරය ද, බෝධි ශාඛාහරණය ද ඔහු නො හදහති. එහෙත් පාරම්පරිය කථායෙහි සත්‍යයන් මැඩැ ලත්තට ඔහු අපොහො-සත් හ. මහෙඤ්ඤයෝ නො වෙත් නම්, ලඞ්කා ද්වීප ප්‍රසාදනය කලෝ කවරහු ද? මැන්දිස් විශාරදයෝ තිරුත්තර වෙති. අශෝක ධර්ම දුත ව්‍යාපාර වණිකය නො

හැදෑහිය හැකි නම්, සාකැවියෙහි සමා-
 සාදිත වූ බාහු ගහී ලෙබකයක් ගෙන්
 උද්භූත වන විස්මයාවහ ප්‍රමාණීකරණ-
 යට මැන්දිස් විශාරදයෝ කවර හෙතු-
 වක් දක්වන් ද? අනුරාධ පුරයෙහි
 වනුයේ දඹ දිවා ශ්‍රී මහා බොධියේ
 ශාඛාවෙක් නො වේ නම්, ස්ථාන වණිත
 විෂයයෙහි පවා විසාරයෙහි දු කිර-
 වද්‍ය වූ මේ පරිකීර්මිත පාරම්පරීය
 කථාවක් ඒ වටා කෙසේ පැතැ කැඟුණේ
 ද? මැන්දිස් විශාරදයෝ මේ තාක්
 සමාධානියක් නො දුක්වූ හ. ඔවුන්ට
 දුක්වියැ හැක්කේක් නැත්තේ දෙ, හෝ!

තමන් විමර්ශන කරන්නට කැමැති
 වන කරුණු අතුරින් අත්‍යන්ත අත්තිමය
 නම්, මේ ප්‍රශ්නය පිළිබඳ ආගමික පක්ෂය
 යැ හි මැන්දිස් විශාරදයෝ සව දෙශනාව-
 සරයෙහි කී හ. බෞද්ධාගමයට පට-
 හැණි වැ කිසිවක් කීමට ද ඔහු නො
 කැමැත්තෝ යැ. ඔහු ඓතිහාසික විද්‍යාර්ථි
 කෙතෙක් වෙති. එ හෙයින් සත්‍යය
 සාරා ගන්නට තැත් කෙරෙත්. ආගමික
 වූ හෝ ආධ්‍යාත්මික වූ හෝ
 සත්‍යය නො වේ, ඓතිහාසික
 සත්‍යය යි. එහෙත්, අභාග්‍යයෙකි! ඔහු

පරික්ෂණ විෂයයෙහි වූ සවකීය තීක්ෂණ-
 නියමට සවකීය දෘෂ්ටිය ආවරණය කර-
 ත්තට ඉබ දුක් හ. ඔහු සුසපිර වැ
 පිහිටි පාරම්පරීය කථාවන් ගේ සත්‍ය-
 කිය පිළිකෙවු කෙරෙත් නම්, ඔවුන් ගේ
 පැවැත්මට හෙතු අත්‍ය ක්‍රමයෙකින්
 පහද දීමට සැරැසියැ යුත්තේ යැ.
 සමමත කථාව සාවද්‍ය බව ද සමවග වියැ
 යුත්තේ ඔවුන් ගේ මැ පරිවර්තිය බව ද
 දුක්වීමට සුස්පෂට වූ හේතූන් අනුමා-
 නය කළ යුත්තෝ යැ. මේ මාර්ගයෙහි
 යනු වෙනුවට ඔහු අතිශයින් සුසපිත වූ
 ඓතිහාසික සත්‍යයන් පිළිකෙවු කෙරෙත්
 නම්, ඔවුන්, මනුෂ්‍ය වර්ගයක ගේ
 ආදරයෙන් උපලාලිත වූ පාරම්පරීය
 කථාවන්, කිකම් සුලභ වූ අපකීර්තියට
 පැමිණෙනු සදහා හෝ, ඒ මනුෂ්‍ය වර්ගයා
 ගේ හැදෑහීමට උපහාස කරනු සදහා හෝ
 පයින් මහිත ලෙසෙක් පෙනේ. එ සේ
 වුව ද, මැන්දිස් විශාරදයෝ, තමන්
 ඓතිහාසික පරික්ෂණ විද්‍යාර්ථියකු මැ බව
 වෙගයෙන් කියා සිටිත්. එහෙත් ඔවුන්
 මේ කාසී මාර්ගයෙහි ගිය ලීලාව පරිශුද්ධ
 විවාරයට වඩා තුළුත් අවිශ්වාසය සරල
 වැ මැ ප්‍රකාශ කරන බව නොදිත් පැහැ-
 දිලි යැ.

Should the "Old Monastery" be broken down? *

(II)

By his series of lectures on the *Mahawansa* Dr. G. C. Mendis has done at least one good service: he has drawn public attention to this great work of the ancient Sinhalese, which the so-called average educated man of the present day considers but as a musty volume of legends of long ago, or as a work beyond his comprehension and one which could only be understood by the scholar and the research student. The excellent translation of the *Mahawansa* made by Professor Geiger affords no such difficulties to the student desirous of gaining a knowledge of the ancient history of Ceylon from original sources; and Dr. Mendis has, in his lectures, tried to point out in what manner the *Mahawansa* should be studied. In this attempt, however, he appears to have "kicked-down the ladder by which one has just climbed up."

"Shocked!"

In his first lecture Dr. Mendis related the story of a certain German lady at Munich who took a great delight in reading the stories

and legends contained in the "Ramayana." He had told her that he was himself interested in a similar book but that his work was to analyse and dissect it and find out how much of historical truth there was in it. The German lady was shocked to hear this for she thought the charm and beauty of a good story would be destroyed by analysing and dissecting it. "There are many," Dr. Mendis said, "who looked upon the *Mahawansa* in the manner of the old lady."

Unlike the German lady at Munich, Dr. Mendis is "shocked" that the *Mahawansa* was not written in accordance with modern principles of historical criticism. Dr. Mendis argues that the author of the *Mahawansa* had "a very crude idea" of geography; that he was at a disadvantage in not having a knowledge of anthropology; that he was not a man of the world; and that he did not know Pali in a scientific way; and, therefore, he "could not possibly give a correct idea of history." But the fact remains that the *Mahawansa*, at least the earlier portion of it, referred to by Dr. Mendis, though written by such a man is still the greatest source of history we have. The *Mahawansa*, "compiled for the serene joy and emotion of the pious," is

* This article is based on the report of Dr. G. C. Mendis's first lecture on the *Mahawansa* appearing in the latest (July) issue of the "Ceylon Men", the official organ of the Central Y. M. C. A., Colombo, under the auspices of which Dr. Mendis delivered this series of lectures.

generally accepted as the work of *Mahanama*, a priest of Mahavihara, and it is also accepted that it was composed towards the end of the 5th century A. D. The authors of the *Dipawansa* and *Mahawansa* drew their material from the older *Atthakatha—Mahawansa* which is now lost. "Of this work," writes Professor Geiger, "the *Dipawansa* presents the first clumsy redaction in Pali verses. The *Mahawansa* is then a new treatment of the same thing, distinguished from the *Dipawansa* by greater skill in the employment of the Pali language, by more artistic composition, and by a more liberal use of the material contained in the original work." The author of the *Mahawansa* has been true to his sources, while he has also given an account of life and conditions in his day. His knowledge of geography and of the universe may have been different, but those were the accepted theories of the time, for the Ptolemaic theory, which too is now obsolete, had not yet spread to the East. Deficient as the author was in a knowledge of these matters it must not be forgotten that he was a person of keen intellect. Although he did not take an active part in the affairs of the day is it fair to argue that he was incapable of giving an account of current views and events from a spectator's point of view?

Indian Research Helped.

Most of the earlier accounts are

interspersed with legends and traditions, but these in no way detract from the value of the *Mahawansa*. Its trustworthiness, amongst other things, is proved by the manner in which it has helped in determining the chronology of Indian Kings of this period. The deciphering of the script of the Asoka inscriptions by James Prinsep in the first half of last century may be said to have opened out a vast mine of historical information. Yet were it not for the identification of King Piyadasi of the inscriptions with the Asoka of the Ceylon Chronicles a brilliant chapter of India's history would, perhaps, have still remained buried in oblivion. In his "American Lectures," Professor Rhys Davids says:—

"When in the thirties that most gifted and original of Indian Archaeologists, James Prinsep, —*clarum et venerabile nomen*—was wearing himself out in his enthusiastic efforts to decipher the coins and inscriptions of India, whilst the very alphabets and dialects were as yet uncertain, he received constant help from George Turnour of the Ceylon Civil Service. For in Ceylon there was a history; whereas in Calcutta the native records were devoid of any reliable data to help in the identification of the new names Prinsep thought he could make out. It is not too much to say that without the help of the Ceylon books the striking identification of the King Piyadassi of the inscriptions

with the King Asoka of history would never have been made."

Dr. Mendis who is out to extract "historical truths," would yet ridicule the author of the *Mahawansa* because he "held views that were quite contrary to our ideas." So did the Greek, English and French historians of the early days. To quote Professor Rhys Davids again ("Buddhist India") :—

"Just as in the case of Megasthenes, or of the early English Chronicles so also in the case of the Ceylon Chronicles, it would be unreasonable to expect that sort of historical training which is of recent growth even in Europe. The Ceylon Chronicles would not suffer in comparison with the best of the Chronicles, even though so considerably later in date, written in England or in France."

In Defence of the Chronicles.

Another argument put forward by Dr. Mendis to prove the unreliability of some of the *Mahawansa* accounts was that the author was a Buddhist Monk "who would always be more interested in spiritual truths than historical truths." Even if the author's accounts were biassed, where his own Wihare was concerned, yet his facts were reliable. Many scholars have testified to this. Professor H. C. Norman in his "Defence of the Chronicles of Southern Buddhists" writes: "The Chronicles of the Southern Buddhists are, on the whole, sufficiently consistent to justify

historical conclusions being deduced from their evidence. It is, of course quite palpable that the earlier part of the Chronicle is inserted to furnish an historical prelude to the appearance of Mahinda, the principal actor in the conversion of Ceylon; but in spite of the great temptation to exaggeration and overstatement, the ancient authors of the Chronicles have done their work conscientiously, if not critically. Putting aside the mythological elements, which are always easily detected and may be as easily discounted, it may be said that in matters of historical detail they are surprisingly accurate, and have shown a power of restraint which does them credit, when we compare their sober statements with the hyperbolic annals of the Puranic School of mythologising historians." Professor Geiger, under whom Dr. Mendis himself has studied for one year at Munich, confirms this view. He writes: "Lately H. C. Norman has defended the Ceylon Chronicles, with complete justice as it seems to me, against undeserved distrust and exaggerated scepticism. I draw attention expressly to this essay because it naturally has many points of contact with my own researches."

Is not this sufficient testimony to prove that although the author of the *Mahawansa*, while compiling this work, was not thinking of historical criticism but religious edification, has not neglected "historical

truths" and that the Chronicles are not "mendacious fictions of unscrupulous monks" as was once remarked by another hasty critic who, like Dr. Mendis questioned the historicity of the *Mahawansa*.

Dr. Mendis and Pali.

Dr. Mendis, like the German lady at Munich of his story, displays a weakness to be "shocked"; and that at what he thinks to be the shortcomings of the author of the *Mahawansa*. "Even in problems of language," Dr. Mendis states, "he was at a disadvantage. He perhaps knew, Pali better than anyone to-day but he did not know it in a scientific way. Otherwise he would not have derived the word "Thambapanni" from *tamba* (copper or copper-coloured) and *pani* (hand) The word *panni* we know to-day cannot be derived from *pani*." Dr. Mendis's statement is not quite clear. He either implies that though Mahanama knew the language and was able to write in it he had not studied its grammar, or that the accepted explanation of the name "Thambapanni" is incorrect. The name "Tambapanni" as applied to Ceylon is older than the *Mahawansa* and the author had but accepted it according to current usage. The word, as disputed by Dr Mendis, occurs in Ch. 7, Vs. 40, 41 of the *Mahawansa*:—

"*Navaya Bhumin otinna Wijaya-*
yappamukha tada
lilanta panina bhummim
alambiya nisididum.
Tambabhummirajoxuttho tambapanni
yato ahu
so deso ceva dipo ca
Tambapanni tato ahu."

[Translation: "When those who were commanded by Vijaya landed from their ship, they sat down wearied, resting their hands upon the ground—and since their hands were reddened by the touching of the dust of the red-earth, that region and also the island were (named) Tambapanni."]

The charge that the author of the *Mahawansa* uses *panni* to mean 'hand' is clearly a groundless one. Wherever he means "copper-coloured hand" he always uses the Pali word "tambapanni," as will be seen from the third line of the text quoted above. He uses "Tambapanni" only as a proper noun and that word he, no doubt, picks up from the current speech. He has been consistent in his use of the name as will be seen in Chap. 6, Vs. 47; Chap. 7, Vs. 38, 41; Chap. 14, Vs. 35 and the example already quoted. This is the form in which it is used in the older work, the *Dipawansa*, as well. To say that place-names of Ceylon must necessarily be constructed in accordance with rules of Pali grammar is simply to betray one's ignorance of the influence

which Prakrits have had upon Sinhalese. On the other hand, if *pani* cannot give *panni* in Pali will Dr. Mendis explain how, to quote just one similar instance, the word *bhumi* can give *bhummi*?

Yakkha

In speaking of the Yakkhas and Nagas of ancient Ceylon Dr. Mendis said that the author of the *Mahawansa* had believed them to be only demous or spirits and that is why he had used the word "Yakkha." According to Dr. Mendis who avers that he has studied the text, the Tika and the whole range of Pali literature, the word "Yakkha" is nowhere used to mean anything other than "demon" or "spirit". That Yakkhas and Nagas were separate races of mankind occupying certain parts of Malaya, Ceylon, and North India has now been generally accepted by scholars, while the legend of the Naga Kings quarrel for the gem-set throne finds its counterpart in Malayan legends. As for the word "yakkha" itself, it is very strange that Dr. Mendis, who

had scoured the whole range of Pali literature, should have missed such an important work as the "Saddaniti" of Aggawansa. In explaining the word "yakkha" this work gives five different meanings:— (1) a being possessed of special power; (2) a god; (3) Sakra; (4) an Arahat; and (5) a demon.

Dr. Mendis finally compares the *Mahawansa* to an old monastery in which there are many rooms unsuited for modern use and others which are quite unsuitable according to modern ideas of ventilation and sanitation. Such a building, he says, cannot be used to-day, but it can be broken down and its material used in the construction of a new building. One is compelled to ask, in view of the facts already stated, whether one can accept Dr. Mendis as a reliable guide-philosopher even in making a critical survey of this "old monastery," apart from any question of consulting him as a historical architect in the rebuilding of it?

‘පුරුණ ආශ්‍රමය’ බිඳා හෙළියා යුතු ද ?

(II)

තමන් ගේ දෙශනාවලියෙන් මැන්දිස් විශාරදයෝ යටත් පිරිසෙයින් එක් සුන්දර සේවකක් කල හ. පුරුණ සිංහලයන් ගේ මේ මහා කෘතියට ඔහු ලොකාවධානය ඇදී ය හ. සාමාන්‍ය වශයෙන් උගතැයි කියන නවීනයා, මේ අතිපුරුණ අද්භූත කථා ඇතුළත් විරස පොතෙකැයි කියා හෝ, සව බුද්ධි විෂය ඉක්මැ සිටි පණ්ඩිතයාට ද පරික්ෂණ විද්‍යාර්ථියාට ද පමණක් විෂය වූ ග්‍රන්ථයෙකැයි කියා හෝ සිතයි. පුරුණ ලඛ්‍යා ඉතිහාසය ආදිම ප්‍රභව මාගීයන් ගෙන් උරා ගනු කැමැති විද්‍යාර්ථිනට මහොපාධ්‍යාය ගබ්ගරයන් ගේ අත්‍යුක්තෘ මහා වංශ පරිවර්තනය එ බඳු සම්බාධයන් නො දක්වයි. මැන්දිස් විශාරදයෝ සවකීය දෙශනායෙහි දී මහා වංශය උගත යුතු ක්‍රමය දක්වන්නට කැත් කල හ. “මේ ප්‍රභන්තයේ දී ඔවුන් තමන් ඉහල යැවූ ඉණි මහ පයින් පෙරළා” ලෙසෙක් පෙනේ.

“උද්වේගය”

සවකීය ප්‍රථම දෙශනායෙහි දී මැන්දිස් විශාරදයෝ මිශ්‍රකිකි එක්තරු ජර්මන් වෘද්ධාවක ගේ ප්‍රවෘත්තියක් කී හ. ඔ රාමායණයෙහි කථාවන් බැලීමෙන් මහත් ප්‍රීතියට පැමිණියා යැ. තමන් එ බඳු මැ පොතකට බැඳුණහ යි ද එහෙත් තමන් ගේ කාර්යය ඒ පොත භාග විභාග කොටැ කො තරම් ඵෙතිහාසික සත්‍යයක් එහි ඇත් දැ යි සොයා බැලීම බව ද මැන්දිස් විශාරදයෝ කී හ. ජර්මන් වෘද්ධාව එය අසා මහත් උද්වේගයට පැමිණියා යැ. භාග විභාග කිරි-

මෙහි දී, හොඳ කථාවෙකැ අතිරමණි-යකියත් අලඛිකාරයත් නැසෙහි යි ඇය සිතූ බැවිනි. “ඒ ජර්මන් වෘද්ධාව ගේ ඇසින් මහා වංශය දෙස බලන්නෝ බොහෝ වෙති” යනු මැන්දිස් විශාරදයෝ කී හ.

ජර්මන් වෘද්ධාව මෙන් නො වැ, මැන්දිස් විශාරදයෝ, මහා වංශය නවීන ඵෙතිහාසික විචාර රිතීතට අනුවැ නො ලියැවුණ හ යි උද්වේගයට පැමිණෙහි. මහා වංශ කතී පාදයන් භූගෝල විද්‍යාව පිළිබඳ “ඉතා අවු හැගීම” ඇති වැ සිටිය හ යි ද, මාණව ජනි විද්‍යව නො දුන්ම නිසා දුබල වූ හ යි ද, ලොකඥ-යකු නුවූ හ යි ද, ශාස්ත්‍රානුකූල ලෙස පාලි භාෂාව නො දත් හ යි ද, එ හෙයින් මැ ඉතිහාසය පිළිබඳ නිවැරදි කැගීමක් දෙන්නට ඔවුන් අසම්ඵය හ යි ද මැන්දිස් විශාරදයෝ තකීණය කෙරෙහි. එහෙත් එ බන්දකු විසින් ලියැවුණු මහා වංශය — යටත් පිරිසෙයින් මැන්දිස් විශාරදයන් ඇදු පැ එහි පූච්චම භාගය — අද ද අපට ලැබෙන උත්කෘෂ්ටතම ඵෙතිහා-සික ප්‍රභවය යැ යන සත්‍යය නො නැමි මැ සිටී. “සත්පුරුෂයන් ගේ ප්‍රසාදය ද සංවේගය ද පිණිස කල” මහා වංශය මහා විහාර වාසි පැවිද්දකු වූ මහානාම-යන් ගේ කෘතියෙකැ යනු සාමාන්‍ය සමමතය යි. ක්‍රිස්තු වර්ෂයෙන් පසුද්වම ශත සංවත්සරවසාන භාගයෙහි එය රචිත බව ද විවාද රහිත යැ. ද්විපවංශ මහා වංශ කතීහු ඔවුන් ගේ වස්තු සාරය, දුන් නමට ප්‍රාය වූ පුරුණතර

අළු කපා මහාවංශයෙන් ඇදිය හ. මහොපාධ්‍යාය ගයිගරයෝ මෙ සේ කියති :—

“මේ ග්‍රන්ථයේ (අළු කපා මහාවංශයේ) පාලි පද්‍යමය ප්‍රථම අවතූර සංස්කරණය ද්විපවංශයෙන් පෙනේ. ඉක්බිති මහාවංශය එහි මෑ අභිනව සංස්කරණයෙකි. එය ද්විප වංශයෙන් වෙනස් වනුයේ, පාලි භාෂා ප්‍රයෝගය පිළිබඳ පටුගර භාවය, විවිත්‍රතර රචනය, ප්‍රථම පුස්තකයෙහි ආ වස්තු සාරය විපුලතර කොටැ යෙදීම, යන මෙහිනි ”

සව සමය ප්‍රවෘත්ත ජ්විත දශාවන් දක්වමින් මෑ මහාවංශ කාරයෝ සව වස්තු ප්‍රභවයට අවිරුද්ධ වූ හ. භූගෝල විද්‍යාව ද ලෝකය ද පිළිබඳ ඔවුන් ගේ හැඟීම් වෙනස් හෝ වේ වා. එහෙත් ඒ ඔවුන් ගේ සමයයෙහි සමමත වාදය යි. දැන් අව්‍යවහාසී වූ තොලම් වාදය පවා එ කලැ පෙර දිගැ නො පතලේ යැ. මේ දෑ පිළිබඳ අවබෝධයෙන් හින වුව ද, මහාවංශ කාරයන් කිසිඳු බුද්ධි ඇත්තකු බව සිහිත් බැහැර නො කල යුත්තේ යැ. ඔවුන් දවසැ ව්‍යාපාර විෂයයෙහි උද්‍යුක්ත ක්‍රමව ද, පැවැති මත ද සිද්ධි ද පිළිබඳ ප්‍රෙක්ෂක විස්තරයක් දීමට ඔවුන් අපොහොසත් වූ ක හි සිතීම යුක්තිසුක්ත නො වේ.

භාරතීය පරීක්ෂණෝපකාරය

පූජිතර ප්‍රවාන්ති අතුරින් ඉතා වැඩි කොටස අද්භූත වූ ද පාරම්පරීය වූ ද කපාවන් ගෙන් සම්මිශ්‍ර වූයේ යැ. එයින් මහාවංශයෙහි අගය කිසි ලෙසෙකිනුත් අඩු නො වේ. එහි විශ්වසනීයත්වය අනෙකුදු කරැණු අතුරෙහි, එ සමයයෙහි භාරතීය රාජ්‍යන් ගේ කාල විනිශ්චයය කැරැ ගැනීමට

වහල් වූ ආකාරයෙන් ඔප්පු විය. ගත ශත වර්ෂයේ පූජි භාගාන්තරයෙහි දී ජේම්ස් ප්‍රින්සිප්ස් විසින් අශෝක ශිලා ලිපි අක්ෂරයන් හැදිනැ ගැනීමෙන් අතිවිශාල ඓතිහාසික ප්‍රාවන්ති ආකරයක් විවෘත කොටැ ලු හ හි කියා හැකි යැ. එහෙත් ශිලා ලිපියෙහි ‘පියදසි’ රජුන් සිංහල ඉතිහාසයෙහි අශෝකයන් මැ බව නො හැදිණි නම්, භාරතීය ඉතිහාසයෙහි දීප්තිමත් පරිච්ඡේදයක් මේ තාක් විස්මාන වැ පවත්නව තුබුණේ යැ. තමන් ගේ “අමරිකා දෙශනායෙහි” මහොපාධ්‍යාය ඊස් හෙවිස්හු මෙ සේ කියති :—

“කිස් සරියෙහි දී (1830 - 1839) දී භාරතීය පුරා විද්‍යාඥයන් අතුරෙහි අරශක්තිමත්තම වූ ද, පුරෝග වූ ද, ජේම්ස් ප්‍රින්සිප්ස්හු — (ප්‍රසිද්ධ වූ ද පුස්තක කෘතිය) — භාරත වැසියෙකි. ඔහු ද සෙල් ලිපි ද කියැවීමෙහි උද්‍යුක්ත පුරාත්මයෙන් වැරදි වැරදි වැරදි භාෂා ද පවා තව ම අවිනිශ්චිත වැ පවතිද්දී වහු (ප්‍රින්සිප්ස්හු) සිංහල (ලංකා) පෞර සේවායෙහි ජෝජ් වානරයන් ගෙන් තීරනතරෙපකාර ලැබූ හ. සිංහලයෙහි වූයේ ඉතිහාසයෙකි. එහෙත්, කලිකතායෙහි සව දෙශ ලෙඛනයෝ, ප්‍රින්සිප්ස්හු හැදිනැ ගත්තව පිළිවතැ හි සිතු අභිනව කාමයන් නිශම කැරැ ලන්තව වහල් විය හැකි, විශ්වසනීය උපකරණයන් ගෙන් යුක්ත වූ හ. සිංහලයෙහි පොකින් වහල නො ලැබිණි නම්, ශිලා ලිපියෙහි ‘පියදසි’ රජුන් ඉතිහාසයෙහි අශෝක නරේන්ද්‍රයන් බව ආශ්වාසීවහාකාරයෙන් හැදිනැ

හැනීම කිසි කලෙකැ නො කළ හැකි වන්නේ යැ යි කීම අත්‍යක්ෂි-
යෙක් නො වේ.”

එ සේ ද වුව, “ඵනිහාසික සත්‍ය-
යන්” මිරිකන්නට කැස කවා ගත්
මැන්දිස් විශාරදයෝ, ඔවුන් “අප ගේ
හැනීමට ඉඳුර පිටු පැ හැනීම ඇති වූ හ”
යි මහාවංශ කාරයනට උපහාස කෙරෙති.
ආදි කාලයෙහි ශ්‍රික, ඉංකිරිසි, ප්‍රංස
ඉතිහාස කාරයෝ ද අප ගේ හැනීමට
පිටු පැ හ. මහොපාධ්‍යාය රිස් ඩේවිසුන්
 (“බෞද්ධ භාරතය”) යළි දු කියවමු:—

“සුරූපයෙහි පවා මෑතෙක වෑවෙන්නට
වූ ඵනිහාසික ප්‍රාගුණ්‍යය, මැගැස්-
තිනුසුන් විෂයයෙහි හෝ ආදි
ඉංකිරිසි ඉතිහාස කාරයන් විෂය-
යෙහි පැනීම යම් සමූහ අයුක්ත
වේ ද, සිංහලයෙහි ඉතිහාසයන්
විෂයයෙහි එය පැනීම ද එ තරම්
මැ අයුක්ත වෙයි. එංගල...
ද ප්‍රංශයෝ ද අනල්ප කාලය-
කට පැ... ලියවුණා වූ ද
ඉතිහාසයන් තුරින් උත්කෘෂ්ට-
තමය හා සැසඳුණ ද සිංහල ඉති-
හාසයෝ නො පසු බැස්.”

ඉතිහාස සම්පාදන

මහාවංශ ප්‍රවෘත්ති අතුරින් ඇතැ-
මෙකැ අවිච්ඡිද්ධ භාවය ඔප්පු කරත්-
නට මැන්දිස් විශාරදයන් එළවන තව
ද තකිණියෙක් තම්, “කතීයු සියලු
කල්හි ඵනිහාසික සත්‍යයට වඩා
ආධ්‍යාත්මික සත්‍යයට ඇදෙන්නා වූ
බෞද්ධ ශ්‍රමණයෙක් යැ” යනු යි. ඔවුන්
ගේ විහාරය පිළිබඳ වූ තත්ති කතීයන්
ගේ වර්ණනයන් පක්ෂපාති වුව ද, ඔවුන්
පවසන තතු විශ්වසනීය යැ. බොහෝ
පණ්ඩිතයෝ මේ බව විචාරයෙන්
ස්ථූට කළ හ. මහොපාධ්‍යාය (H.C.)

නෝමන්හු, ඔවුන් ගේ “දක්ෂිණ බෞද්ධ
ඉතිහාස සම්පාදන” මෙ සේ ලියති:—

“සියල්ල සැලකූ කලා දක්ෂිණ බෞද්ධ-
යන් ගේ ඉතිහාසයෝ, ඔවුන් ගේ
සාක්ෂ්‍යයෙන් ඵනිහාසික තීර්ණයන්
කිරීම යුක්ති යුක්ත බව සතිර
කරන්නට තරම් සංවාදි වෙති.
සිංහල ද්වීප ප්‍රසාදනයෙහි ප්‍රධාන
පුරුෂ වූ මහෙඤ්ඤයන් ගේ ආගමන-
යට ඵනිහාසික ප්‍රසාරවතාවක්
සපයනු සඳහා, ඉතිහාස ග්‍රන්ථයේ
ආදිකර භාගය වදදන ලද බව
සැබැවින් සුස්ථූට යැ. එහෙත් අති-
වර්ණනයට ද අධිකෝක්තියට ද
මහත් ප්‍රලෝභනය ඇති වුව ද
පුරුෂ ඉතිහාස ග්‍රන්ථ කතීයු සභ
කාසීය, ගුණ දෙප පරික්ෂායෙන්
නො වත් හොත්, තීර්ණයෙන්
කළ හ. සියලු කල්හි සුව සේ ම
දුක්කැ හැකි වූ ද, සුව සේ උදුරු
ලියැ හැක්කා වූ ද, දෙවතාධ්‍යාන
අංශය බැහැර කළ කල්හි, ඵනි-
හාසික විස්තරයෙහි ලා ඔවුන්
විස්මය ජනකාකාරයෙන් තීරවද,
බව ද, ඔවුන් ගේ සමසීද
වර්ණනයන් දෙවතාධ්‍යානාසක්ත
ඵනිහාසිකයන් ගේ සත්‍යානුමි
පුරවෘත්ත කර්මවත් හා සසඳ
බලන කලා පවා ප්‍රසංසාර්භ වූ සංයම
බලයක් දක්වන බව ද කියැ
හැකි යැ.”

මියුනිකිනි දී වර්ණන මැන්දිස්
විශාරදයනට ද උපාධ්‍යාය වූ මහොපා-
ධ්‍යාය ගහිගරයෝ මේ මතය තහවුරු
කෙරෙත්. ඔහු මෙ සේ ලියත්:—

“මෑතෙකැ දී (H. C.) නෝමන්හු
අනුවිත ගහිකාශිලකිය ද සීමානි-
වර්ති අවිච්ඡිද්ධය ද මැද්දෙහි, මට

හැඟෙන පරිදි නම්, සම් යුක්ති-
යුක්තාකාරයෙන් සිංහල ඉතිහාස-
යන් සම්පිතය කල හ. ඒ නිබන්ධය
සාමාන්‍යව වශයෙන් මා ගේ මෑ
පරික්ෂණයන් හා සැසඳෙන
බොහෝ තැන් ඇති හෙයින් මම
එය ඉදුරු සලකවමි."

මහාමාත්‍ය කාරයන් මේ ග්‍රන්ථය
සැපයීමෙහි දී, ආගමික ඥාන වර්ධනය
මිසා ඓතිහාසික ග්‍රන්ථ දෙප
විවාරණය නො සැලකු නමුත්
"ඓතිහාසික සත්‍යයන්" අමතක

නො කල බව ද, මැන්දිස් විශාරදයන්
මෙත් මහාමාත්‍යයෙහි ඓතිහාසිකත්වය
නො හදහන්වන වූ අනෙකුදු සාහසික
විවාරණය වරක් කිව හේ, ඉතිහාසයන්
"නි:ශබ්ක ග්‍රන්ථයන් ගේ මිථ්‍යා
රචනාවන්" නො වන බව ද ස්පුට
කරන්නට මේ ප්‍රමාණවත් සාධක
නො වේ ද?

මැන්දිස් පාලිය

ඔවුන් ගේ කථායෙහි සඳහන්
මිශ්‍රණිකි ජර්මන් වෘද්ධාව මෙන්,
මැන්දිස් විශාරදයෝ "උද්වෙගයට"
හැරෙන දුලීලකයක් දක්වති එ ද,
මහාමාත්‍ය කාරයන් ගේ ඇතැයි ඔවුන්
සිතන අසාමමායයන් නිසා ය. "නාමා
පක්ෂයෙන් ද ඔහු (මහාමාත්‍ය කාරයෝ)
අපාය පක්ෂය භජනය කල හ. ඔවුන්
අද එකකුදු නො දත් තරම් හොදින්
පාලි දත්තා විය හැකි යි. එහෙත්
ඔහු එය ශාස්ත්‍රානුකූල පරිදි නො දත්
හ. එ සේ නම්, ඔහු 'තමා' 'පාණී' යන
දෙ සදින් 'තමාපණී' යනු නො
නිපදවත්. 'පණී' යනු 'පාණී' යන්-
තෙන් නො නිපදවිය හැකි බව අපි
අද දනිමු" යි මැන්දිස් විශාරදයෝ
කියති. මේ කියමන මදක් නො පැහැ-
දිලි ය. "මහානාමයන් භාෂාව දත්

නමුත්, එසින් රචනය කරන්නට
පොහොසත් වූ නමුත්, එහි ව්‍යාකරණය
ඔහු නො දත් හ" යනු හෝ, "තමා
පණී' යන නාමයේ සමමත විග්‍රහය
සාවද්‍ය ය" යනු හෝ මැන්දිස්
විශාරදයෝ කියති. සිංහලයට වැටෙන
තමාපණී නාමය මහාමාත්‍යයට වඩා
පැරණියැ කතීහසු එය ව්‍යවහාරයට
අනු වැ ගත් හ. මැන්දිස් විශාරදයන්
දෙස් තනන මේ නාමය මහාමාත්‍යයේ සත්
වැනි පරිච්ඡේදයෙහි 40 වැනි 41 වැනි
භාථාවලා එහි —

"නාමාය භූමිං ඔතිනනා
විජයපපමුඛා තද
කලනනා පාණීනා භූමිං
ආලම්බිය නිසිදිසුං
"තමාභූමිරජො පුට්ඨො
"තමාපාණී යනො අනු
"තමාපාණී වෙට්ඨො ව
"තමාපාණී නිකො අනු"

"එ නමුත් විජය කාමර් නිමට
බදවනු කලාන නමුත් පාණීයෙන්
(අත්ලෙක්) මිමා එදහා ගුත් දී

තාමු භූමයෙහි රජස් ස්පාභට වූවානු
යම් හෙයෙකින් තාමු පාණී වූවානු ද,
එ හෙයින් ඒ දෙයෙද, සකල ද්විපය ද
'තමා පණී' නම් වී," යනු අම් යි.

මහාමාත්‍ය කාරයන් හ භ්‍යා වී යෙ හි
'පණී' යනු යෙදු හ යි කැරෙන
වොදනාව ප්‍රත්‍යක්ෂ වශයෙන් මෑ අහෙ-
කුක ය. "තාමු වණ් පාණීය" හැඟැ-
වුව මනා සියලු තනති ඔවුන් 'තමාපාණී'
යන පාලි නාමය යෙදු බව පුළුක්ක
ප්‍රථම භාථායෙහි තෘතීය පාදයෙන්
හෙළි වෙයි. 'තමා පණී' යනු ඔහු
සංඥ නාමයක් ලෙස යොදත්. එය
ඔවුන් ව්‍යවහාර භාෂණයෙන් උපුටා
ගත් බව කියැක ය. නාමය යෙදීමෙහි

ලා ඔවුන් අවපල වූ බව 6 වැනි පරි-
 චේදයේ 47 වැනි ශාඛාව, 7 ප. 38 —
 41 ශා. 14 ප. 35 ශා. යන මෙයින් ද
 පුළුඹෝක්ක නිදර්ශනයෙන් ද පෙනේ.
 පුළුඹෝක්ක කෘතිය වූ ද්විප වංශයෙහි ද මේ
 නාමය යෙදුණේ මෙ සේ ය. සිංහල-
 යෙහි නාමයන් අවශ්‍ය වශයෙන් මෑ
 පාලි ව්‍යාකරණ රීතියට අනුකූල වූ
 නිපැදවියැ යුතු යැ යි කියනු ප්‍රාකෘත
 භාෂාවන් සිංහල විෂයෙහි පාතා බලය
 නො දන්නා බව නිකම් මෑ හෙළි කිරී-
 මෙකි. අනෙක් අතින් 'පාණී' යනු
 'පණ්ණි' යන්න නො නිපදවා නම්, තව
 ද මෙ බඳු තැන් අඩුරින් එකක් මෑ වූ
 'භූමි' යනු 'භූමිම' යන්න නිපදවන
 අයුරු මෑන්දිස් විශාරදයෝ පහද
 දෙන්න වා!

යක්‍ෂයෝ

පුරාණ සිංහල යෙහි 'යක්‍ෂයන්'
 'නාගයන්' සදහන් කෙරෙමින් මෑන්දිස්
 විශාරදයෝ, මාංශාලි කාරයන් ඔවුන්
 භූත විශේෂයන් නොවැ හැදුනු බව ද,
 එ හෙයින් ඔවුන් 'යක්ක' යනු පමණක්
 යෙදූ බව ද, කියති. සකල පාලි ග්‍රන්ථ-
 වලිල පෙළ අවුවා විකා යන කිසිවකුදු
 නො හැරූ ප්‍රභව බවක් හඟවන මෑන්දිස්
 විශාරදයන් කියන පරිදි, 'යක්ක' යනු
 භූත විශේෂයක් නො හඟවන්නට
 යෙදූ එක ද තැනෙක් නැති. යක්‍ෂයන්
 නාගයන් මලයා, සිංහල, උපතර භාරත,
 යන දෙශවලා ඇතැම් ප්‍රදේශයන්හි විසූ
 හිතන වූ මනුෂ්‍ය වර්ග දෙකක් බව
 පණ්ණිකයන් විසින් සාමාන්‍ය වශයෙන්

සමක කරන ලද්දේ ය. මෑණික් පුටුව
 පිළිබඳ තා රජුන් ගේ වාදය හා සමාන
 ප්‍රවෘත්තියෙක් මලයා කථාවලා ද ලැබේ.
 'යක්ක' යන නාමය මෑ ගනිවු.
 පාලි ග්‍රන්ථාවලියෙහි අස්සක් මුල්ලක්
 නො හැරූ සංස්ථාරය කල මෑන්දිස්
 විශාරදයන්ට අග්‍රවංශයක් ගේ 'සද්ද
 නිකිය' වැනි සම්භාවනීය ග්‍රන්ථයක්
 වැරදූ හිස සැටි ආශ්වසාවක ය. 'යක්ක'
 යනිදු විග්‍රහය කරන මේ
 ග්‍රන්ථය (1) සිද්ධි, (2) දෙව, (3) ශක්‍ර,
 (4) අග්නි, (5) භූත, යැ යි විවිධ වූ අථ
 පසක් දෙයි.

අවසානයේ දී මෑන්දිස් විශාරදයෝ
 මහාවංශයට පුරාණ ආශ්‍රම මන්දිරයක්
 උපමාන කෙරෙති. "එහි බොහෝ
 ගබඩා වර්ගාන පරිභොගයට නුසුදුසු ය.
 තවත් ගබඩා නවීන වාතපාන සෞඛ්‍ය
 සාධක ක්‍රමයට සම්ප්‍රකාරයෙන් මෑ අයෝ-
 ග්‍ය ය. එ බඳු මන්දිරයක් අද පරිභොග
 නො කල හැකි ය. එහෙත් එය බිදූ
 හෙළා, ද්‍රව්‍ය සම්භාරය අනිතව මන්දිර-
 යක් නිමාණය කිරීමට ගත හැකි ය"
 යි ඔහු පවසති. එ බඳු මන්දිරයක් නිමා-
 විමෙහි දී ඵෙතිහාසික නිමාණ ශිල්පියකු
 වශයෙන් ඔවුන් ගෙන් උපදෙස් ලැබීමේ
 පුශ්තය පසෙකැ තබා, පුරාණ ආශ්‍රම
 මන්දිරයේ විවාරාත්මක මාපනයක්
 කිරීමෙහි දී වත්, මෑන්දිස් විශාරදයන්
 විශ්වාස කල යුතු මානී දර්ශික දර්ශිකයකු
 ලෙස වත් පිළිගත හැකි දෑ යි අසන්නට,
 යට දැක්වුණු කරුණුවලින් සිත
 පෙළැබේ.

History of the Sacred Bo-tree.

(III)

Politicians, professors and pundits, specially of the self-opinionated variety, when confronted with some of their public utterances, the fatuity of which becomes apparent only when translated into cold print, blame the Press for not having reported them correctly. They fail to realise that in the event of their being misreported, it is their duty to repudiate such incorrect reports. This is a duty which they owe not only to the public, which has been misled, but also to themselves as well. But this is not always done. Silence can, therefore, be only interpreted as acquiescence in the views expressed. Their self-complacency is, however, perturbed when they find that they have unwittingly raised a hornet's nest.

An advertisement, appearing in a section of the Press, advises the public not to be misled by the "incorrect" Press reports of Dr. Mendis's lectures on the *Mahawansa* but to read his book, if it wants to know his real views on Ceylon history. To give public lectures on pet subjects has been a common practice adopted by some authors who wish to popularise their books. No one can blame them for their publicity methods. But it is asking

too much to expect the public to accept such lecturers as unbiassed and reliable authorities on the particular subject treated in their books. It would be interesting to compare Dr. Mendis's views, as expressed in the course of his lectures, with those given in his book. For the present his lectures will suffice. He may, of course, regard such criticism as "unscientific" according to his view. But facts are stubborn things.

Not Scientific.

Dr. Mendis, as has been remarked in the previous articles, is so absorbed in applying his "scientific methods" that he brushes aside, with scanty respect, well-established traditions of over 2000 years standing, as "scientifically untenable." Yet he produces no positive evidence in support of his contention. He, and those of his mode of thinking, want to have the history of this island re-written on modern "scientific lines." They find that the time-honoured traditions of the Sinhalese, supported by a series of Chronioles among the most authentic that have been handed down by mankind, are a great obstacle to their programme for the regeneration and salvation of the Sinhalese.

In his lecture on "Asoka and the establishment of Buddhism in Ceylon" Dr. Mendis attempts to disprove and discredit two of the most cherished and authentic traditions of the Buddhists—and that in the name of "historical criticism." He denies

- (1) that a branch of the Sacred Bo-tree was brought to Ceylon from India;
- (2) that Mahinda was a son of Asoka.

The Sacred Bo-tree.

The religious beliefs that were prevalent among the Sinhalese people before they accepted Buddhism in the third century before Christ were mainly animistic. Tree-worship was one of those cults. The banyan-tree and the palmyra tree are mentioned by Mr. S. Paranavitana, the acting Archaeological Commissioner, in connection with two instances of tree-worship. "But in the two instances of tree worship quoted above," writes Mr. Paranavitana, "and in almost all the other references on the subject, we come across in Indian Literature, the sanctity of the tree was due to its being regarded as the abode of a divinity who had an existence quite apart from the place of his temporary sojourn" (*Pre-Buddhist Religious Beliefs*). This is not the Buddhist belief, where the Bo-tree is concerned. Dr. Mendis is of opinion that the

veneration of the Bo-tree (*Ficus Religiosa*) is but a perpetuation of the pre-Buddhist animistic belief later strengthened by the fact that Buddha had received enlightenment under the Bo-tree at Gaya. He doubts that a branch of the sacred Bo-tree was brought to Ceylon by Sanghamitta and that it is still in existence at Anuradhapura. To the Buddhist the sacred Bo-tree at Anuradhapura is an object of the same sanctity and veneration as is the testified wood of the Cross, on which Christ was crucified, to the Christian. Writing of the Bo-tree, Sir Emerson Tennent states:— "Its heart-shaped leaves, with long attenuated points, are attached to the stem by so slender a stalk, that they appear in the profoundest calm to be ever in motion; and thus like the leaves of the aspen, which, from the tradition that the Cross was made of that wood, the Syrians believe to tremble in recollection of the events of the Crucifixion, those of the Bo-tree are supposed by the Buddhists to exhibit a tremulous veneration, associated with the sacred scene of which they were the witnesses."

Religious sentiment, however, should not bias historical criticism; and no one would accuse Dr. Mendis of such a weakness, even where his own religion is concerned. It is, therefore, necessary to find out what evidence there is in support of the *Mahavamsa* tradition.

Mahawansa Tradition.

According to the *Mahawansa* Queen Anula accompanied by five hundred women had come to the Mahamegha-park, where the great thera Mahinda was at the time, with the object of entering the order of Buddhist Nuns. When King Tissa (236-276 A. B.) requested Mahinda to bestow the "pabbajja" ordination on the women, the latter replied that he was not empowered to ordain women and requested the king to send a message to King Asoka requesting him to send the nun, Sanghamitta, and also the southern branch of the great Bodhi-tree. (Ch. 15, Vs. 18-23).

The Minister Maharittha, a nephew of the King, was entrusted with this mission, "and having embarked, filled with zeal (for his mission) at the haven of Jambukola and having passed over the great ocean he came, by the power of the thera's will, to pleasant Pupphapura (Patna) even on the day of his departure." King Asoka received the mission cordially and, after consulting the priesthood, travelled from his capital to Gaya. Standing on a golden stool he marked rings on the loftiest branch with a pencil of vermillion. The stem, miraculously detaching itself, threw down a hundred roots into the scented soil contained in a golden vase. Asoka committed the plant to the safe-keeping of his own daughter, the nun Sanghamitta,

who, with the ministers, brought it to Ceylon by sea, landing at the port of Jambukola. King Devanampiyatissa caused the whole of the high road from the north gate of Anuradhapura to Jambukola to be made ready awaiting the arrival of the Bodhi tree, "and abiding on the sea-shore, in the place where the Samuddapansala was, he, by the wondrous power of the theri, saw the great Bodhi tree coming." It is also said that one of the eight Bodhi saplings which sprang up from the seeds of the tree, was "planted at the landing-place Jambukola, on the spot, where the great Bodhi-tree had stood after leaving the ship."

Topographical Evidence.

From the earliest records it is evident that intercourse with Magadha was mainly through north Ceylon. Jambukola, the modern Sambu-turai, a little to the west of Kankasanturai, appears to have been a port of some consequence in those days. Maharittha embarks on his mission at Jambukola and Sanghamitta too lands here. A great trunk road seems to have been in existence, leading from Jambukola and through Kantarodai to Anuradhapura. The remains of two stone bridges, one over the Malwatu Oya, and the other over the waste weir of Pavarkulam, lying to the north of Anuradhapura, and others at Olukkam and Kallaru, point to the direction taken by the road. The port of Jambukola has been identi-

fied with modern Sambu-turai. The very old Bo-tree standing by the side of the Paralay Kandaswamy temple at Chulipuram, about half a mile from the port, is believed to be one of the Bo-saplings which was planted by King Devanampiyatissa.

The King is also said to have "erected a Wihara at the port of Jambukola in Nagadipa; likewise the Tissamaha Wihara and the Pacina Wihara." The ruins of a dagoba and wihara are still to be seen close to the port, and the place called Tissa-maluwa, about a hundred yards opposite to the Kandaswamy temple, referred to already, perhaps marks the site of Tissamaha Wihara. The ancient broad road from Jambukola to Tissamaha Wihara (the present Tissa-maluwa) is still in existence, but serves no useful purpose.

As to the planting of the Bo-tree at Anuradhapura, there is no more direct evidence than the existence of the tree itself. If the Bo-tree was not brought from India will Dr. Mendis explain the strong corroboration which the *Mahawansa* receives from the topographical evidence in the Jaffna Peninsula?

Eight Sakya Princes.

The *Mahawansa*, as well as the *Mahabodhiwansa* in greater detail, records that eight brothers of a Sakya Princess whom King Asoka married, accompanied the Bo-tree to Ceylon. Of these eight, the two elder, Bodhigupta and Sumitta, re-

ceived the offices of *Lak-Maha-Le* (Chief Scribe of Ceylon) and *Jaya-Maha-Le* (Chief Scribe of the victorious Bo-tree); and from them have descended the Mehenawara and Ganawesi branches of the Sinhalese Royal Family. There are both historical and lithic records to prove the important part played by descendants of these two families. The *Nikaya Sangraha* speaks of "Mehenawara Wirabahu" who ruled in the fourteenth century and also of "Menavarawamsabhijata Senalankadhikara Senewirad," while in the Gadaladeniya Rock Inscription the hierach Dharmakirtti, one of the greatest figures of the Buddhist Church in Ceylon in the middle of the fourteenth century, is mentioned as "Ganawasiwamsabhijata Dharmakirtti-Sthavirapadayan-wahanse." Regarding the Gadaladeniya Rock Inscription, Mr. S. Paranavitana writes in the latest issue of the *Epigraphia Zeylanica* (Vol. IV., Part 2,) as follows:—"The contents tell us about the foundation of a shrine of Buddha at Gadaladeniya by the great Dharmmakirtti who came of the Ganavasi stock.....The Ganavasi family is said to have come to Ceylon bringing the Sacred Bo-tree.

The origin of this family, which produced some of the greatest figures in the history of Ceylon during the fourteenth century, is similarly given in the Sagama inscription of the reign of Bhunaika Bahu V." More

such instances may be quoted. And all these may be produced as indirect evidence in support of the *Mahawansa* tradition. Perhaps the scientific training which Dr. Mendis has received in Europe entitles him to ignore these as fictitious fabrications of mediaeval monks; but it is hard to believe that the same training had not impressed on him the supreme importance of leading positive evidence in support of his contentions.

Sanchi Bas-reliefs.

The visit of King Asoka to the Bo-tree at Gaya is portrayed on one of the two bas-reliefs at Sanchi, about twenty miles N. E. of the capital of Bhopal and South-west from Bhilsa, the ancient Vedisa, where Vedisa Maha Devi, the mother of Mahinda and Sanghamitta, lived. In another bas-relief is found a smaller branch of the tree planted in a bowl. Attention of scholars was drawn to these by Prof. Albert Grunwedel ("*Buddhist Art in India*") who suggested the possibility of these depicting the sending of the Bo-tree to Ceylon. This view has been confirmed by Professors Geiger and Rhys Davids, the latter of whom

writes: "Opinion may differ as to the meaning of some of the details but there can be no doubt as to the main subject."

Dr. Mendis is still sceptical and no wonder: the Bo-tree is over 2000 years old and Dr. Mendis is still young! Perhaps Sir Emerson Tennant might tell him of the comparative importance of the sacred Bo-tree at Anuradhapura:—

"Compared with it the Oak of Ellerslie is but a sapling; and the Conqueror's Oak in Windsor Forest barely numbers half its years. The Yew trees of Fountain Abbey are believed to have flourished there twelve hundred year ago; the olives in the Garden of Gethsemane were full grown when the Saracens were expelled from Jerusalem; and the cypress of Soma, in Lombardy, is said to have been a tree in the time of Julius Caesar; yet, the Bo-tree is older than the oldest of these by a century and would almost seem to verify the prophecy pronounced when it was planted, that it would 'flourish and be green forever;'"—and one might add, in spite of Dr. Mendis and his historical criticism!

ශ්‍රී මහා බෝධි ඉතිහාසය

(III)

නිකි නිපුණයෝ ද මහොපාධ්‍යාය-
යෝ ද පණ්ණිකයෝ ද, — විෂේෂ වශ-
යෙන් ස්වානුභාවඥ ප්‍රභේදයට ඇතුළත්
වූවාහු — ඔවුන් ප්‍රකාශයේ කී ඇතැම්
දෑ — නිර්දේශ මූලික ද්වාරයෙන් මැ
මුසත්වය ප්‍රකාශ කරන දෑ — මුහුණට
ඇර පෑ කල්කි, ඔවුන් ගේ බස් ඉඳුරා
පල නො කළ හැකි ප්‍රවෘත්ති පත්‍රයට
දෙස් නගනි. ඔවුන් බස් වරදවා දැක්වූ
කලා එ බඳු සාවද්‍ය වාච්චන් ප්‍රත්‍යා-
දේශය කිරීම තමන් ගේ යුතු කම බව නො
සලකති. ඔවුන් විසින් නො මඟට හර-
වන ලද මහා ජනයාට පමණක් නො වැ
ඔවුනට මැ ද ඔවුන් අතින් සිදු වියැ
යුත්තෙකි මේ. එහෙත් මේ සියලු විටැ
නො කැරෙන්නෙකි. එ හෙයින් තුෂ්ණි-
මභාවය, ප්‍රකාශිත මතයට එකඟ
වීමෙන් මැ යැ සි ගත හැකි යැ. කෙසේ
හෝ වේ වෑ, ඔවුන් නො දැනා මැ
දෙබරයක් ඇවිස්සු බව දැනුණු විටැ යැ
ඔවුන් ගේ සන්තොෂය මදක් වලිත
වනුයේ.

ප්‍රවෘත්ති පත්‍රයෙකැ නිවේදනයක්
මැන්දිස් විශාරදයන් ගේ මහාවංශ දේශ-
නාවන් ප්‍රවෘත්ති පත්‍රවලැ වරදවා පල
කළ සැටියෙන් මුලා නො වී ඔවුන් ගේ
(මැන්දිස් විශාරදයන්) ගේ ලිඛිත
ඉතිහාසය පිළිබඳ වැ සැබෑ මන-
යන් දැනා ගත්තට නම් ඔවුන් ගේ පොත
බලන ලෙස මහා ජනයා මෙහෙය සි.
තමන් ගේ පොත් ප්‍රසිද්ධියට පමුණුවනු
කැමැති ඇතැම් ඉන්ප කාරයන් උපලා-
ලිත මාධ්‍යකාවෙකින් දේශනා කිරීම

පුරුද්දක් වැ තිබේ. ඔවුන් ගේ ප්‍රචාරක
ක්‍රමයට දෙස් කියන්නෝ නො වෙති.
එහෙත් එ බඳු දේශනාවන් ඔවුන් ගේ
පොත්හි දැක්වුණු විශේෂ කාරණය
පිළිබඳ අපක්‍ෂපාති විශ්වසනීය සාධක-
යන් ලෙස මහා ජනයා ගේ පිළිගැන්-
මක් ඇවෙක්සීම පමණ ඉක්මවා
පැතීමෙකි. මේ විශේෂ කාරණයෙහි ලා
මැන්දිස් විශාරදයන් දේශනා මුබයෙන්
පැවැසූ අදහස් පොතෙහි පැවැසූ අදහස්
හා සමාන කොටැ බැලීම රසවත් වියැ
හැකි යැ. දැනට ඔවුන් ගේ දේශනා
පමණි. ඔවුන් ගේ මහානුසාරී වැ එ බඳු
විවාරණය අශාසත්‍රීය යැ සි සලකනු
නො බැරි යැ. එහෙත් සත්‍යය දුර්ද-
නන යැ.

අශාසත්‍රීය සි

ගත නිබන්ධයෙන් පැවැසුණු සේ,
මැන්දිස් විශාරදයෝ ඔවුන් ගේ “ශාසත්‍රී-
ය ක්‍රමයන්” යෙදීමෙහි නො තරම
ව්‍යාපෘත වූවාහු ද යන හොත්, හවුරුදු
දේ දහසකට වැඩි කලක් සුසචන වූ
සුස්ථුව වූ පාරමපරීය ප්‍රවෘත්තීන්
“ශාසත්‍රීය පක්‍ෂයෙන් අප්‍රතිපාදනීය යැ”
සි අත්‍යලප ගෞරවයෙන් පහ කෙරෙති.
එහෙත් ඔවුන් ගේ නිෂමනාථ සාධක
වශයෙන් අවිශේෂිත සාක්‍ෂ්‍යයක් නො
දක්වත්. ඔහු ද, ඔවුන් ගේ මත ගත්තෝ
ද, මේ රටේ ඉතිහාසය නවීන රීතියෙහි
පිහිටුවා සපයන්නට කැමැති වෙති.
සිංහලයන් ගේ පුනරුච්චිතය ද,
මොවනග ද සදහා ඔවුන් ගේ කාර්ය

ක්‍රමයට මහා සම්බාධය කීමෙන් ද සිසෝයන ඔවුනට මනුෂ්‍ය වර්ගයා අතර ප්‍රවෘත්ත වූ ඉතිහාස ග්‍රන්ථයන් අතුරෙහි විශ්වසනීයත්වයෙන් අද්විතීය වූ ග්‍රන්ථාවලියෙකින් පිටු බල ලබන සිංහලයන්ගේ අතිපුරාණ වූ පාරම්පරික ප්‍රවෘත්තිහු පෙනෙති. අශෝකයන් ද සිංහලයෙහි බෞද්ධ සමය ප්‍රතිෂ්ඨාපනය ද ගැනා ඔවුන් කළ දෙශනායෙහි මැන්දිස් විශාරදයෝ බෞද්ධයන් ගේ අතිශයින් ආදාත වූ ද ප්‍රමාණ සුක්ත වූ ද පාරම්පරික ප්‍රවෘත්ති දෙකක් අසත්‍ය කරන්නට නැඟ කෙරෙති. එ ද “ඵතිහාසික විචාර” නාමයෙනි.

1. ශ්‍රී මහා බෝධි ශාඛාවෙන් භාරතයෙන් සිංහලයට ගෙනන ලද්දේ යැ,
  2. මහෙඤ්ජයෝ අශෝකයන් ගේ පුත්‍රයෝ යැ,
- යනු ඔහු ප්‍රත්‍යාදෙශය කෙරෙත්.

ශ්‍රී මහා බෝධිය

ක්‍රිස්තු වර්ෂයට වර්ෂ ෧෨ ක්‍රියයකට පෙර බෞද්ධ වන්නට පලමු සිංහලයෝ සම්භූතාත්මවාදී වූ හ. වාසී ව්‍යුත්පන්නය ඒ ගැදුහිම අතුරින් එකෙකි. වාසී ව්‍යුත්පන්නයට නිදහිත දෙකක් වශයෙන් පුරක පුරා විද්‍යාභිතියෝජ්‍ය (S.) පරණවිතානයන් විසින් න්‍යග්‍රොධ තාලයන වාසී ද්වයය දර්ශිත සි. ඔහු මෙ සේ කියත් :-

“එහෙත් පුළුඹේක වාසී ව්‍යුත්පන්නයට ද්වයයෙහි ද, භාරතීය ග්‍රන්ථයන්හි මේ පිළිබඳ වැ සඳහන් ඉතා බොහෝ තන්හි ද, වාසීයා ගේ ශුද්ධත්වය වනුයේ අන් තැනෙකැ වසන දෙවතාවක්හු හට එය වාසීභූතයක් වන සේ සැලැකීමෙනි.”

(“පුළු බෞද්ධ ආගමික විශ්වාස”)

බෝධි වාසීය පිළිබඳ වූ තත්ති මේ බෞද්ධ විශ්වාසය නො වේ. බෝධි වාසී ව්‍යුත්පන්නය ගොසෙහි බෝධි වාසී ව්‍යුත්පන්නයෙහි දී බුදුන් සම්පූර්ණවට පැමිණීමෙන් වැර ලද පුළු බෞද්ධ සම්භූතාත්මවාදය සනාතනීකරණයෙකැ සි මැන්දිස් විශාරදයෝ සිතති. සංසම්ප්‍රා-වන් විසින් ශ්‍රී මහා බෝධියේ ශාඛාවක් ගෙනන ලද හ සි ද එය මෙ තෙක් අනුරාධපුරයෙහි පවතින සි ද ඔහු නො හදහති. ක්‍රිස්තු වධයෙහි පුස්තක වූ කතිරයෙහි විචාර සහ වූ ලිය ක්‍රොසොව-යාට යම් තරම් ද අනුරාධපුරයෙහි ශ්‍රී මහා බෝධිය බෞද්ධයාට එ තරම් ම ශුද්ධ වූ ව්‍යුත්පන්නය වූ වසනුවෙකි. බෝධි වාසීය ගැනා ශ්‍රීමත් එමර්සන ටෙන-ටයෝ මෙ සේ කියති :-

“එහි දීක් වැ හිය තුළ සහිත හාදයා-කෘති පත්‍රයෝ කො තරම් සිතින් කටුවෙකින් බැඳුණු ද යත්, අත්‍යන්ත ප්‍රමාණයේ කිවීමත්වය ඇති කල්හි දු සතතයෙන් වලමාන වැ පෙනෙති. පාරම්පරික කථාවට අනු වැ ක්‍රිස්තු වධයට ගත් කතිරය ‘ඇස්පත්’ නම් වාසීයේ දුරයෙන් කැරැණ හෙයින් ඒ දුරැණ සිද්ධිය මතක් වීමෙන් වෙවිලන සි පුරයන් (Syrians) හදහන ‘ඇස්පත්’ පත්‍ර-යන් මෙන්, බෝධි වාසී පත්‍රයන් ද ඔවුන් දුටු ශාන්ත දහිතය මතක් වීමෙන් කමපන සම්බන්ධත සමමා-නතයක් කෙරෙති සි බෞද්ධයෝ සලකති.”

කෙසේ වුව ද ආගමික වෙනතායෙන් ඵතිහාසික විචාරය පසුපාහි නො විශ්‍ය සුභු සි. ඔවුන් ගේ මැ ආගමය සම්බන්ධ වූ තත්ති පවා එ බඳු දෛව්‍ය-යක් මැන්දිස් විශාරදයන් කෙරෙති

ආරෙපණය කරන්නෙක් නැති. එ හෙයින් මහාවංශ ප්‍රවාන්තිය නමා සිටුවන සාක්‍ෂ්‍ය සෙවිය යුතු ය.

මහාවංශ ප්‍රවාන්තිය

මහාවංශය කියන පරිදි අනුලා බියොවු ගැහැනුන් පන් සියයක් පිරිවර මහණ වන අදහසින් පැමිණියාහු ය. මිනිදු මහ තෙරුන් එ වකා සිටි මහමෙ- වුනා උයනට නිස්ස රජුන් (පු. ක්‍රි. 236-276) ඒ සමුත් මහණ කරන ලෙස යැදි කලා, මහෙජුයෝ තමනට ගැහැ- නුන් මහණ නො කළ හැකි බව කියා, සහමින් මෙහෙණනුදු දැකිණ බොධි ශාඛාව දු එවන ලෙස අශොක රජුනට පණිවුඩයක් යවන ලෙස දන්වු හ. (15 ප. 18-23 පද්‍ය)

රජුන් ගේ බැන වූ මහාරිච්ච ඇමා- න්තාණෝ මේ මෙහෙවර භාර වැ ගිය හ. "දඹ කොළ පටුනෙහි දී මහත් නැව් නැගී මුහුදින් එ තෙර වැ මහ මහ තෙරුන් ගේ අධිෂ්ඨාන බලයෙන් මනොහර පුෂ්ප පුරයට පිටත් වූ දිනෙහි මැ පැමිණිය හ." අශොක රජුනු දුනගන් ආදරයෙන් පිළිගෙනා, සංඝයාට ද දන්වා, ගඟාවට ගිය හ. රන් හිණෙකා සිට බොධියෙහි උස මැ අත්ත වටා හිරි- යෙලින් ඉරි ඇදිය හ. බොධි ශාඛාව ප්‍රාතිහාසියෙකින් මෙන් හසින් වෙන් වැ රන් කවාරයෙහි වූ සුවද පසෙහි පිහිටා, සියක් මුල් බැසා ගත. අශොකයෝ බොධි ශාඛාව සිය දු සංඝමිත්තා මෙහෙ- ණිකට භාර කළ හ. සංඝමිත්තාවෝ එය ගෙනා අමාත්‍යයන් සමග මුහුදින් මෙ තෙර වැ දඹ කොළ පටුනට ආ හ. දෙවෙනි පැනියේ රජුනු අනුරාධපුරයෙහි උතුරු වාසල පටන් දඹ කොළ පටුන දක්වා මහ සරසවා, "මුහුදු වෙරලෙහි සිටා, සුවිචිත් ගේ අනුභාවයෙන් මහා

බොධිය එකු දුටහ" බොධියෙන් වැටුණු ඇටින් හට ගත් පාල අටින් එකක් දඹ කොළ පටුනෙහි දී නැවින් ගෙනා බොධි ශාඛාව තුබූ තන්හි සිටවන ලද බව ද කියැවිණ.

සභාන නාම සාක්‍ෂ්‍ය

මහධි ගමනාගමනය ප්‍රධාන වශ- යෙන් උතුරු මගින් වූ බවට පුරාණ- තම ලෙඛනයෝ සාක්‍ෂ්‍ය වෙති. කංක- සන්තුරෙහි නොවට මදක් බටහිරින් පිහිටි දඹ කොළ පටුන — දැන් "වම්බු- තුරෙහි" — එ කලා එක්තරු ප්‍රමාණ- යෙකැ වැදුගත් නැව් නොවක් වූ බව පෙනේ. මහාරිච්චයෝ එ තැනින් නැව් නගිති. සංඝමිත්තාවෝ ද එහි මැ බසිති. දඹ කොළ පටුනෙහි සිට කනතරෙදය සරසා අනුරාධපුරයට වැටුණු රාජ මාගීයක් වූ බව පෙනේ. මල්වතු ඔය ද පවරකුලම ද සරස වූත් මලුක්කම් කල්ලරා යන තන්හි වූත් ගල් පාලම්වල නටොවගෙෂයෝ, මේ මාර්ගය ගිය අත දක්වති. දඹ කොළ පටුන නම් දැන් 'වම්බුතුරෙහි' බව ගැදිනැ ගෙනා තිබේ. නොටින් මඬල බාගයක් පමණ ගිය තැනැ වූලිපුරමිහි පරලේ කන්දස්- සාම් කෝවිල අසලා වූ ඉතා පැරැණි බෝ රූක දෙවෙනි පැනියේ රජුන් විසින් සිටුවන ලද බෝ පාලවලින් එකෙකැ හි සැලැකේ.

"නාග දිපයෙහි දඹ කොළ පටුනෙහි විහාරයක් ද එ සේ මැ කියස මහා විහාරය ද පාවිත විහාරය ද" රජුන් විසින් කරවන ලද බව පෙනේ. විහාරයෙකැ ද දාගබෙකැ ද නටොව- ගෙෂ නැව් නොව අසලා දුනුදු දක්නා ලැබේ. පුළුමාන කන්දස්සාම් කෝවිල ඉදිරියෙහි ධාර සියයක් පමණ ඇතින් පිහිටි තිස්ස මළුව තිස්ස මහා විහාරය

පිහිටි නැත දක්වනි සි නිකාංගාකි යා.
දම්කොලෙහි සිටි කිස්ස මහා විහාර-
යට පෙරැ තුබු මහා විවිධ දැනුණු ඇති.
ඉන් වන වැඩෙක් නම් නැති.

අනුරාධපුරයෙහි බෝ රුක සිටැ වූ
බවට, බෝ රුක මැ පැවැතීම පමණ
සෘජු වූ අන්‍ය සාක්ෂියෙක් නැත්තේ ය.
බෝ රුක භාරතයෙන් නො ගෙනිණි
නම්, උතුරු අතී ද්වීපයෙහි ස්ථාන
නාම සාක්ෂ්‍යයෙන් මහාවංශ වෘත්තාන්-
තයට ලැබෙන සමීරිකරණය පිළිබඳ වැ
මැන්දිස් විශාරදයෝ කුමක් කියත් ද?

අළුට ශාක්‍ය කුමාරයෝ

මහාවංශය ද එයටත් වඩා විකාර
සහිත වැ මහා බොධි වංශය ද, අශොක
රජුන් ගේ දෙවියක වූ ශාක්‍ය කුමාරිකා-
වක ගේ බැඟන් අට දෙනකු බෝධිය
සමඟ සිංහලයට පැමිණි බව කියයි.
ඔවුන්ගුරුන් දෙවු බොධිගුප්ත, සුමිත්‍ර
යන දෙ දෙන “ලක් මහ ලේ” “ජය
මහ ලේ” යන තනතුරු ලැබූ හ. සිංහල
රජ වංශයෙහි “මෙහෙණ වර” “ගණ
වැසි” යන පරමපරු ඔවුන් ගෙන් ආ හ.
මේ දෙ පර පුරෙහි ඇත්තවුන් විසින්
කරන ලද දෑ ඔප්පු කිරීමට ඓතිහාසික වූ
ද, ශෛලික වූ ද ලෙබනගෝ වෙයි.
නිකාය සංග්‍රහය තුළ වැනි ශත වර්ෂ-
යෙහි දී රජය කළ “මෙහෙණ වර
විරබාහුන්” ද “මෙහෙණ වර වංශාභිජන
සෙනාලඛිකාධිකාර සෙනෙවිරදුන්” ද
සදහන් කෙරෙයි. ගඬලාදෙණියේ
ගල් සන්තසෙහි තුළස් වැනි ශත
වර්ෂ මධ්‍ය භාගයෙහි ලංකා
ශාසනයෙහි අ තුනු න් කා ළට ය න්
අතරෙහි ගැණෙන්නා වූ ධම්මකිරිති
සංඝ රජයෝ “ගණ වැසි වංශාභිජන
ධම්මකිරිති ස්ථවිරපාදගන් වහන්සේ”
යා සි සදහන් වෙයි. ගඬලාදෙණියේ

ශිලා ලිපිය පිළිබඳ වැ (S.) පරණ
විතානගේ “සිංහල ශිලා ලිපි සංග්‍රහයේ”
(4 කාණ්ඩයේ 2 කලාපයේ) මෙ සේ
ලියනි : —

“මෙහි ඇතුළත් දෑ ගණ වැසි වංශාගත
මහා ධර්මකිරිතින් විසින් ගඬලා-
දෙණියෙහි බුද්ධ ප්‍රතිමාලයයක්
පිහිටැවීමේ පු ව න කියයි.
ගණ වැසි පෙළ මහා බොධිය
සමඟ ලඛිකාවට ආ බව
කියති. තුළස් වැනි ශත වර්ෂයෙහි
දී සිංහලයෙහි මහත්තම පුරුෂයන්
කිහිප දෙනකුන් ඇති කලා වූ මේ
පරපුරේ ප්‍රභවය පස් වැනි තුව-
නෙකබාහුන් ගේ සමයෙහි
පිහිටුවන ලද සගම ශිලා ලිපියෙහි
ද එ පරිදිදන් මැ සදහති ”

තවත් සාක්ෂ්‍ය දියැ ගැනි යා. මේ
සියල්ල මහාවංශ ප්‍රවෘත්තියට අනෘජු
සාධක සි. මැන්දිස් විශාරදගන් හරිසු-
පියාගෙහි දී ලැබූ විද්‍යානුකූල අන්‍යස-
ත්‍යේ අනුභාවයෙන් මේ සිංලල
මාධ්‍යම කාලීන ශ්‍රමණයන් ගේ කල්පිත
ප්‍රබන්ධ යා හි දුර ගසනු විසැ ගැනි සි.
එහෙත් ඒ අන්‍යසත්‍ය මැ ඔවුන් ගේ
නිගමනයන් උසුලන්නා වූ අසද්දිග්ධ
සාධනයන් ඇරැ පැමිණි අන්‍යාවශ්‍යත-
තාව ඔවුන් ගේ සිතට නො වැද්දු හ සි
කෙසේ හදහනු ද?

සාඤ්චි කැටයම්

භෞපාලයට මයිල විස්සක් පමණ
ර්සානයෙහි මහෙඤු සඹ්ඝමිත්‍රා දෙ දෙනා
ගේ මැණියන් (වෙදිස මහා දෙවීන්) විසු
වෙදිසයට නිරිතෙහි පිහිටි සාඤ්චියෙහි
කැටයම් දෙකින් එකෙකා, අශොක
රජුන් මහා බොධි සමීපයට ගිය ගමනක්
දක්වෙයි. තවත් කැටයමෙකැ කටාර-
යෙකැ සිටුවන ලද බොධි ශාඛාවෙක්

පෙණත්. බොධි ඉබාව සිංහලයට ගැවී-
මෙහි පුවත මෙහි දැක්වුණ සේ හත්
මහොපාධ්‍යාය අල්බනී ග්‍රාන්ථවෙලයෝ
පණ්ඩිතයන් සේ සිත් මෙයට ඇදිය හ.
මහොපාධ්‍යාය ගසිගර ඊස් ඩේවිස් දෙ
දෙනා විසින් මේ මතය සඳර කරන
ලදී.

“විසාර විෂයයෙහි ලා ඇතැම් තන්හි
අඵය පිළිබඳ වෑ මහ හෙද ඇති-
වියැ හැකි යැ. එ හෙත් මූඛ්‍ය
ප්‍රවෘත්තිය පිළිබඳ වෑ සැකයක්
ඇති විය හැකි නො වේ.”

යැ සි ඊස් ඩේවිස්හු පවසති.

මැන්දිස් විශාරදයෝ තව ද නො
හදහති. පුද්ගලයෙක් නො වේ. බොධි
වෘක්ෂය හවුරුදු දෙ දහස ද ඉක්මැ සිටියේ
යැ. මැන්දිස් විශාරදයෝ තව මැ
තරුණය හ. ශ්‍රීමත් ඇමර්සන් ටැන-
ටයෝ වත් අනුරාධ පුරයේ මහා
බෝධියේ ආනුෂංගික මහත්තය ඔවු-
නට කියා දෙත් වා.

“එයට සමාන කල කල්හි ඇලර්ස්ලි-
යෙහි සින්දුර වෘක්ෂය යන්තම් පැළ-
යෙකි. වින්සර වනයෙහි විජිසි
සින්දුරය එහි වයසින් අඩකට යන්-
තම් ලං වෙයි. ප්‍රසුචණාරුමයෙහි
'සු' වෘක්ෂයන් එක් දහස් දෙසිය
හවුරුද්දකට පෙර එහි වැවුණු බව
කියති. ජේරුසලමින් මුස්ලිමුන්
පලවන කල්හි හෙත්සේමනයෙහි
ජන වෘක්ෂයෝ සම්පූර්ණ වෘද්ධියට
පැමිණිය හ. ලොම්බාසයෙහි
'සෝමා සහිප්‍රසය' ජුලියස් සිසර-
යන් ගේ සමයයෙහි මහ ගසෙක්
වුයේ ල. එහෙත් බොධි වෘක්ෂය
ඒ සියල්ලෙන් වෘද්ධතමයටත් හවු-
රුදු එක් සිය පනසකට වැඩි මහලු
යැ. එය සිටැවු විටැ ලොකාත්-
තීමය දක්වා මැ සලික වැ කිල් වැ
සිටිති සි කලි භාවිකඵතය සත්‍ය
කරන සේ පෙනෙයි.”

“මැන්දිස් විශාරදයන්හු ද ඔවුන් ගේ
ඵහිභාසික විවාරය ද නො සලකා
මැ.....” යනුත් එයට එකතු කල ද
වරදෙක් නො වේ.

Mahinda's Mission to Ceylon.

(IV)

The history of Buddhism in Ceylon commences with the conversion of the island by Mahinda during the reign of King Dewanampiyatissa (247-207 B. C.). Sceptics have gone to the extent of denying that Mahinda was a son of King Asoka and that he ever came to Ceylon. Dr. Mendis, however, has not denied the coming of Mahinda but he is of opinion that Mahinda was not a son of Asoka.

Mahinda's Mission.

The *Mahawansa* devotes about six chapters to the Mission of Mahinda and the conversion of Ceylon and this account is briefly summarised in *The Cambridge History of India* (Vol. I., P. 608.) as follows:—

“In the month of Jettha of the year of Dewanampiyatissa's coronation the Buddhist Apostle Mahinda, son of the Maurya King Asoka (Dhammasoka.), miraculously travelled to Ceylon in company with four friars, Itthiya, Uttiya, Sambala and Buddhasala, and the novice Sumana, son of his sister Sanghamitta. He alighted at Mahindatala, where he met Dewanampiya and converted him and his people (*Mhv. XIII, XIV.*) The Mahamegavana, a park to the south of Anuradha-

pura was assigned to the service of the new Church, and the buildings erected in it were known afterwards as the Mahavihara (*Mhv. XV.*) On the spot where Mahinda had alighted was built the Chetiya-pabbata-wihara (*Mhv. XV.*). A *thupa* and a monastery in connection with it, the Thuparama, were constructed at the south of Anuradhapura to receive the collar-bone of the Buddha (*Mhv. XVII.*), and the southern branch of the famous Bodhi-tree of Gaya was brought and planted at Anuradhapura in the eighteenth year of Asoka's reign—(*Mhv. XVIII, XIX.*)”

Tamrapani not Ceylon?

Those who are anxious to disprove the *Mahawansa* account argue that if Asoka had sent his children, Mahinda and Sanghamitta, to Ceylon he would have at least mentioned these facts in his Edicts and further that the “Tamrapani” mentioned in Asoka's Rock Edicts Nos. II and XIII does not refer to Ceylon but to a river of the same name in Tinnevelly in South India. Hultzsch says: “Tamraparni (Tambapanni in Pali) is one of the ancient names of the island of Ceylon. It occurs in the *Dixawansa*

and was known already to Megasthenes in the form of Taprobane. Besides Tamprani is the name of a river in the Tinnevelly district which was known to the author of Ramayana". (*Corpus Inscr. Indicarum*, P. 3.) Taking only the reference to the river, Vincent Smith in the *Indian Antiquary* (February 1918) supports his own theory that Tamrapani of the Rock Edicts is not Ceylon but the river in Tinnevelly. Dr. D. R. Bhandarkar (*Asoka* P. 277), however, conclusively proves that this identification is wrong:—

"Tambapanni had for long been taken to stand for Ceylon. But recently E. Hultzsch has proposed to identify it with the river Tambrapanni, which flows through the modern Tinnevelly District, the old Pandya Kingdom. But if Tambapanni really denotes the river in this Edict (R. E. II), we should have found it mentioned not after "Keralaputra", but after "Pandya", as the river formed its extremity as of India. Similarly, there is no propriety in Asoka speaking in R. E. XIII of "the people of Tambraparni," as separate from the Pandyas, as the former were already included in the latter. The old identification, therefore, stands unassailable." It is, therefore, quite clear that Asoka's *Dhamma-Vijaya* or Moral Conquest had extended to Ceylon even prior to Mahinda's arrival.

As for Mahinda's mission being not mentioned in the Edicts the

explanation is quite simple. The Edict speaks only of the countries covered by his *Dharma-Vijaya*. R. E. XIII states:—"And this has been repeatedly won by this Sacred Majesty both here (in his dominions) and among all the frontier peoples even to the extent of six hundred yojanas where (are) the Yona king, Antiochos by name, and, beyond that Antiochos, the four kings named Ptolemy Antigonos, Magas and Alexander, below, the Cholas, Pandyas, as far as Tamraparni." But no names of missionaries are mentioned. Further by the time of these Edicts (258-257 B. C.), Ceylon was already a sphere of Asoka's missionary activities which, according to R. E. II., included welfare work and positive social service such as measures for the relief of suffering beast and man. As the date of Mahinda's work in Ceylon was much later (about 252 B. C.), a reference to it was not possible in Asoka's Edicts which, however, tell of his relations with Ceylon that must have prepared the ground for Mahinda's work. (Prof. R. Mookerji: *Asoka* P. 36.)

Mahinda—Son of Asoka.

According to the *Mahawansa*, "when the prince Asoka, while ruling over the realm of Avanti, that his father had bestowed on him, halted in the town of Vedisa, before he came to Ujjeni, and met there a lovely maiden named Devi, the daughter of a

merchant, he made her his wife; and she was (afterwards) with child by him and bore in Ujjeni a beautiful boy, Mahinda, and when two years had passed (she bore) a daughter, Sanghamitta." (*Ch. XIII.*) It is also mentioned that before coming to Ceylon, Mahinda paid a visit to "his kinsfolk and mother at Vedisagiri, the city of his mother Devi." Vedisa is the modern Bhilsa in Gwalior State, situated 26 miles north-east of Bhopal. The *Mahabodhiwansa*, whose author has drawn on sources earlier than the *Mahawansa* as well, calls Mahinda's mother Vedisa Mahadevi, a "Sakyakumari," as being the daughter of a clan of the Sakyas who had immigrated to Vedisanagara through fear of Vidudabha. She is also described as having caused the construction of the great wihare of Vedisagiri, probably the first of the monuments of Sanchi and Bhilsa. "This explains," says Professor Mukorjee, "why Asoka selected Sanchi and its beautiful neighbourhood for his architectural activities." (*Asoka P. 8.*) The stupas and gate-ways at Sanchi, according to Sir John Marshall, are "the noblest of all the monuments which early Buddhism has bequeathed to India."

Northern Tradition.

Dr. Mendis, however, does not accept this tradition. As he has based his arguments on the premise that the *Mahawansa* accounts of Mahinda's mission and the bringing

of the Bo-tree to Ceylon are unreliable he naturally seeks external evidence to support his argument. This he finds in the northern tradition, recorded by a Chinese writer who calls Mahendra a half-brother or "mother's brother" of Asoka. Hiuen Tsiang, the Chinese pilgrim, who visited India in the seventh century, has stated:—"Early in his life Asoka had a half-brother (mother's brother) called Mahendra (Mo-hi-in-to-lo) who was born of a noble tribe. In dress he arrogated the style of the king; he was extravagant wasteful and cruel." (*Beal's Buddhist Records of the Western World*, P. 91). It is further related that the people who were indignant at his conduct complained to the King. On being brought before King Asoka, his brother confessed his guilt, and was sentenced to death; but at his request, was granted a seven days' reprieve. He was however, placed in a dungeon. "The sixth day having expired, as he had greatly sorrowed for his faults and had afflicted his body and his heart, he obtained the fruit of sanctity (became an Arhat); he mounted into the air and exhibited his miraculous powers. Then separating himself from the pollution of the world, he went afar, and occupied the mountains and valleys. (*Ibid.*) The *Divyavadana* calls this brother Vitasoka; and it is also stated that after he was set free by the king, Vitasoka went away to a

frontier land, became an arahat, saw Asoka at Pataliputra, but soon left for another district where he was beheaded, being mistaken for one of the Nirgranthas upon whose heads the local king had set a price. Another Chinese traveller, Fa-Hian (400 A. D.) mentions a younger brother of Asoka who became a monk but he, however, does not give his name; nor does he allude to the mission to Ceylon. On the other hand the *Mahawansa* mentions that "Asoka raised his youngest brother Tissa, son of his own mother, to the office of vice-regent." (*Ch. V., Vs. 33.*) But later Tissa too had become a religious devotee and retired to a wihara built for him by Asoka. There are thus at least four accounts of Asoka's brother and it is only Hiuen Tsiang who calls him "Mahendra," while the *Mahawansa* accounts not only partly support the other stories regarding Asoka's youngest brother but also mentions Mahinda, the Apostle of Ceylon, as Asoka's son. While Fa-Hian visited India in the fifth century Hiuen Tsiang did so two hundred years later; and the earlier visitor, under the circumstances, should have received more reliable information. But Fa-Hian

does not give the name of Asoka's brother, whom he mentions as having been a monk. Fa-Hian further had a better opportunity of comparing both the Indian and Ceylon traditions as he was in Ceylon for two years. Hiuen Tsiang did not come to Ceylon and his account of the island is made up second-hand. He has some exaggerated reports concerning the size of the Island and also re-counts all the possible legends regarding the origin of the Sinhalese. Further, he mentions "Mahendra" as a half-brother (or mother's brother) of Asoka. An unprejudiced comparison of all the accounts clearly shows that much reliance cannot be placed on Hiuen Tsiang's account of the relationship of Mahinda with Asoka. It is quite obvious that he has mixed up the two stories. The *Cambridge History of India* explains the position very succinctly:—"As is well-known, Mahendra, is, in the northern stories, made the brother and not the son, of Asoka, probably through confusion with Tissa." And as Professor Geiger says, "it would be simply arbitrary to prefer the statement of the Chinese pilgrims to the Ceylonese traditions."

මහෙන්ද්‍ර ප්‍රතිශාසනය

(IV)

සිංහලයේ බුද්ධ ශාසන ඉතිහාසය දෙවන පැනිස් කිරිඳුන් සමයයෙහි මහෙන්ද්‍රයන් ගේ ද්විප ප්‍රසාදකයෙන් ඇරැඹේ. (පු. ක්‍රි. 247 — 207) අවිඤා-සිහු මහෙන්ද්‍රයන් අශෝක පුත්‍ර කුඩු හ සි ද, උන් කිසි කලෙක සිංහලයට නො පැමිණිය හ සි ද කියන තරම් දුරට ගිය හ. ඒ කෙසේ වුව ද මැන්දිස් විශා-රදයෝ මහෙන්ද්‍රාගමන ප්‍රත්‍යාබ්‍යානය නො කළ හ. එහෙත් මහෙන්ද්‍රයන් අශෝක පුත්‍ර කුඩු හ සි සලකත්.

මහෙන්ද්‍ර ප්‍රතිශාසනය

මහාවංශය මහෙන්ද්‍ර ප්‍රතිශාසනයට ද සිංහල ප්‍රසාදනයට ද පරිවේෂ්ඨ සයක් හරි. මේ ප්‍රවෘත්තිය කේම්බ්‍රිජ් භාරතීය ඉතිහාසයෙහි (1 කා. 608. පි.) මෙ සේ සබ්‍යමිථන කැරිණ:—

දෙවෘතාං ප්‍රියතිෂ්‍යයන් ගේ අභිෂෙක වර්ෂයේ ජ්‍යෙෂ්ඨ මාසයෙහි අශෝක මොසී රජ පුත්‍ර මහාධම්මිද්‍ර මහෙ-න්ද්‍රයෝ ඉට්ඨිය, උත්තිය, සමබල, හද්දසාල යන සතර තෙරුනුදු සව හගිති සබ්‍යමිත්‍රාවන් ගේ පුත්‍ර පුමන සාමනේරයනුදු සමභ අහ-සින් සිංහලයට පැමිණිය හ. ඔහු මිහින්තලයට බැසූ එහි දී සමු වූ දෙවෘතාං ප්‍රියතිෂ්‍යයන් ද ඔවුන් ගේ පුජාවන් ද පැහැදූ වූ හ. (ම. ව. 13 — 14) අනුරාධපුරයේ දකු-ණෙහි වූ මහාමෙඝ වන නම් උයන අභිනව ශාසනයට පුදන ලදු වූ එහි තනවන ලද මන්දිරයෝ මෑත භාග-

යෙහි මහා විහාර නම් වූ හ. (ම. ව. 15) මහෙන්ද්‍රයන් බට තත්ති වෙතිය පබ්බත නම් විහාරය කැර-විණ. (ම. ව. 15) බුදුන් ගේ අනු ධාතුව පිහිටුවා ස්තුපයක් ද එය හා සම්බන්ධ කොට, ආශ්‍රමයක් ද ස්තුපාරාම නමින් අනුරු පුර දකු-ණෙහි කරවන ලද (ම. ව. 17) ගඟා-යෙහි පිහිටි සුප්‍රසිද්ධ මහා බොධියේ දකුණි ශාඛාව අශෝක රාජ්‍යයේ අටළොස් වැනි වර්ෂයෙහි ගෙනවුත් අනුරාධපුරයෙහි පිහිටුවන ලදී. (ම. ව. 18 — 19.)

නාමපර්ණිය සිංහලය නො වේ

මහාවංශ ප්‍රවෘත්තිය අසත්‍ය කිරි-මෙහි උන්වූ බව වූවෝ, අශෝකයෝ සිය දරුවන් සිංහලයට එවූවාහු නම් ඒ ප්‍රවෘත්තිය යටත් පිරිසෙයින් ඔවුන් ගේ ශිලා ලෙඛයන්හි සඳහන් කෙරෙති සි ද, ඒ පසෙක කිබ්‍යා දී 2 වැනි 13 වැනි අශෝක ශිලා ලිපිවල සඳහන් නාම-පර්ණිය දකුණි භාරතයෙහි තින-වෙලියෙහි එ නමින් වූ තදියක් මිස සිංහලය නො වෙති සි ද තකීණය කෙරෙති. හල්ත්සයෝ මෙ සේ කියති:—

“නාමපර්ණි (පාලි ‘තබ්බපණ්ණි’) යනු සිංහල ද්විපයේ පුරාණ නම්වලින් එකෙකි. ඒ දීප වංසයෙහි, එසී. මැගැස්තීතිසුන් විසින් ‘තප්‍රොබේන්’ නමින් දන්තා ලද්දේ ය. ඒ හැර

තාමුපර්ණී යනු කිනවෙලි ප්‍රදේශයේ පිහිටි, රුමායණ කාරයන් විසිනුදු දත්තා ලද නදියෙකැ නමෙකි." නදී ප්‍රසවනය පමණක් ගෙනා විත්සෙන්ති ස්මිතයෝ භාරතිය පුරු විද්‍යා සම්ප්‍රදායෙහි ලා, "ශිලා ලිපියෙහි තාමුපර්ණී නම් සිංහලය නො වේ යැ; කිනවෙලියෙහි නදිය යැ" යන සව මතය තීර කෙරෙත්. ඒ කෙසේ වුව ද (D. R.) භාණ්ඩාරකර විශාරදයෝ (අශෝක 267 පි.) මේ නිගමනය වැරදි බව නිර්ණිත කෙරෙති:—

"තමුපර්ණී යනු බොහෝ කලක් මුළුල්ලෙහි සිංහලයට නමක් කොටැ දත්තා ලද්දේ යැ. එ හෙත් මෑතෙකැ දී (E.) හල්ත්සයෝ එය නවීන කිනවෙලිය—පුරුණ පාණ්ඩ්‍ය රාජ්‍යය මැදින් ගලන තාමුපර්ණී නදිය—කොටැ ගත්තට සැරැසෙහි. එහෙත් මේ ශිලා ලිපියෙහි (2 ශි. ලි.) තමිබ පණ්ණීය සාබාවින් මැ නදිය නම්, 'කෙරල පුත්‍ර' යන්නට පසු වැ නො වැ 'පාණ්ඩ්‍ය' යන්නට පසු වැ එය යෙදුණු බව අපට පෙනියැ යුතු යැ. නදියේ කෙළවර භාරතයට අයත් සේ වූ හෙයිනි. එ සේ මැ 13 වැනි ශිලා ලිපියෙහි අශෝකයන් තාමුපර්ණියෙහි ජනයා පාණ්ඩ්‍යයෙහි ජනයා ගෙන් හින්ත බවක් කිම නො ගැළැපෙහි. පූජීයන් අපරයන් කෙරෙහි මැ ලා ගැණෙන හෙයිනි. එ හෙයිත් පුරුතන නිගමනය අවල වැ සිටි."

එ හෙයිත් අශෝකයන් ගේ ධම් විජයය මහෙජ්‍යාගමනයට ද පෙරැ මැ සිංහලයට පැමිණි බව සුපාහැදිලි යැ.

මහෙජ්‍ය ප්‍රතිශාසනය ශිලා ලිපියෙහි සඳහන් නො වීමට හේතු ඉතා සරල

යැ. ශිලා ලිපි ඔවුන් ගේ ධම් විජයයට යටත් වූ දෙශයන් මැ දක්වෙහි. 13 වැනි ශිලා ලිපිය මෙ සේ කියෙහි:—

"මෙහි ද අනන්දෝත් නම් යළන රාජයා යැ, ඔහු ගෙන් ඔබැ තොලම්, අත්තිගෝන, මාග, අලිසන්දර, යන සතර රජුහු යැ. යන මොවුන් ගේ යොදුන් හසියයක් වූ ප්‍රත්‍යන්ත දෙශයන්හි ජනයන් අනරෙහි ද, පහළ තාමුපර්ණිය දක්වා වොල පාණ්ඩ්‍ය දෙශයන්හි ද මහා රාජයාණන් විසින් මෙය පුනපුනා දිනන ලද්දේ යැ."

එහෙත් ප්‍රතිශාසනයේ නො දැක්වුණ හ. ඒ මතු දී මේ ශිලා ලිපි පිහිටුවන කලා (පු. ක්‍රි. 258 — 257) සිංහලය අශෝකයන් ගේ ප්‍රතිශාසන ව්‍යාපාරයකට භූමි වැ පැවැත්තේ යැ. 2 වැනි ශිලා ලිපියට අනුවැ අතිවාදී සාධන මාගයන් ගේ ද මනුෂ්‍යයන් ගේ ද තාපහරණොපායාදී ප්‍රත්‍යක්‍ෂ සමාජ සේවා යනාදිය ඒ ව්‍යාපාර ගණනයෙහි වියැ.

මහෙජ්‍යයන් ගේ සිංහලයෙහි ක්‍රියා කලාපය එයට බොහෝ මැත කාලයෙකැ (පු. ක්‍රි. 252 පමණ) වූ හෙයිත් අශෝකයන් ගේ ශිලා ලිපිවලැ ඒ සඳහන් කළ හැකි නො වේ. මහෙජ්‍ය කාලීයට මහ සැරැසු අශෝක සිංහල සම්බන්ධය එහි සඳහනි. (මහොපාධ්‍යාය R. මුබරජ්: අශෝක 36 ප.)

මහෙන්ද්‍රයෝ අශෝක පුත්‍රයෝ යැ

මහාවංශය කියන පරිදි:—

"අශෝක කුමාරයෝ පිය රජුන් දුන් අවන්තිය අනුශාසනය කරන්නට යන්නාහු වෙදිස නගරයෙහි නැවැතැ වණික් පුත්‍රියක වූ 'දෙවී' නම් රුමක් තරුණියක දැකැ පාවා

ගත් හ. මි උප්පතිනියෙහි දී රුමත් මහෙඤ්ජයන් වැදුවා යැ. දෙවසකට පසු සභිසම්භතා කම් දුටු ද ලද්දේ යැ.” (18. ප.)

සිංහලයට එන්නට පෙර මහෙඤ්ජයන් ඔවුන් ගේ මව ගේ නගරය වූ වෙදිස ගිරියට ගොස් ඔවුන් හා නැද්දක් හා දුටු බව ද සදහන්. වෙදිස නම් භෞපාලයට මහිල 26 ක් ඊසානයට පිහිටි, ග්වලියෝර ජනපදයට අයත් වන්නාක ‘බිල්ස’ නගරය යි. මහාවංශයට පූජි වූ ද ප්‍රභවයන් ගෙන් ද ප්‍රවෘත්ති අදනා මහාබෝධිවංශ කාරයෝ, මහෙඤ්ජ මාතාව වෙදිස මහා දෙවී නම් ශාක්‍ය කුමාරියකා යි කියමින්, විඩ්ඩඛ සභිග්‍රාමයෙහි දී වෙදිස නගරයට පලා ගිය ශාක්‍යයන් ගෙන් පැවැතූ ආ බව කියත්. ආය වෙදිස ගිරි නම් මහා විහාරය කැරවූ බවෙක් ද කියවිණ. ඒ සාඤ්චි, බිල්ස යන ස්ථානගන්ති වූ ස්තූපයන්ගෙන් ප්‍රථමය වියැ හැකි. “අශෝකයන් සාඤ්චියන් තත්සම්බද්ධි රමණීය ප්‍රදේශයන් තමන් ගේ නිමාණ ව්‍යාපාරයන් සදහා තෝරා ගැනීමට හේතුව මෙහින් පෙනේ” යැ යි මුබරජ් මහොපාධ්‍යායයෝ කියති. (අශෝක 8 පි.) ජෝන් මාර්ෂල් ශ්‍රීමතූන් කියන පරිදි, සාංචියෙහි ස්තූපයෝ ද බහිර්දුවාරයෝ ද “ආදි බෞද්ධ සමයය භාරතයට දුන් සකල වෛතස ස්ථානයන් අතරෙහි උත්තමතමයෝ යැ.”

උත්තර ප්‍රවෘත්තිය

කුමක් වුව ද මැන්දිස් විහාරයේ මේ ප්‍රවෘත්තිය නො අදහති. මහෙඤ්ජා ගමනය ද බොධි ශාඛා හරණය ද පිලිබද මහාවංශ ගත ප්‍රවෘත්තිය අවිච්චි සතිය යැ යන නිගමනය පිට තමන් ගේ තකීය පිහිටුවූ හෙයින් මැන්දිස්

විහාරයේ ස්ව මහය තර කරන්නට බැහැරින් සාක්‍ෂ්‍ය සොයති. මහෙඤ්ජයන් අශෝකයන් ගේ හිතන මාතෘක සහෝදරයෙකා නො හොත් මව ගේ සහෝදරයෙකා යි කියන වින ග්‍රන්ථ කාර්යකු ලියා තුඩු උත්තර ප්‍රවෘත්තියෙන් මැන්දිස් විහාරයට ඒ සාක්‍ෂ්‍ය ලැබේ. භාරතයට සත් වැනි ශත වර්ෂයේ දී පැමිණි කීපී සෙවියකු වූ හ්‍යුචන් ස්ත්‍රාතයෝ මෙ සේ කියති :—

“පූජී භාගයෙහි දී අශෝකයන්ට උත්තම වංශජ මහෙඤ්ජ නම් වූ හිත්ත මාතෘක සහෝදරයාණ කෙනෙක් (මහිලණු කෙනෙක්) වූ හ. වෙශයෙන් ඔහු රජ්ජරුවන් වෙලැපු හ. අතිව්‍යයගිලයෝ යැ, වෘථාව්‍යසිහු යැ, කුරයෝ යැ.”

ඔවුන් ගේ පැවැත්මෙන් කීපියා වූ ප්‍රජාවන් රජුන්ට පැමිණිලි කල බවෙක් ද කියවිණ. රජුන් ඉදිරියට පමුණුවන ලද්දේ බැයාණෝ තමන් ගේ වරද ගිවිස්සාහු මරණයට නියම කරන ලද හ. ඔවුන් ගේ ආයාවතය පරිදි දණ්ඩ විලම්බයක් දෙන ලද්දේ යැ. ඒ කෙසේ වුව ද ඔහු බිඬිනාගාරයෙකා ලන ලද්දේ යැ. “ස වැනි දිනා ද ගෙවුණු කල්හි ඔහු තමන් ගේ වැරැදි ගැනා බෙහෙවින් නැවුණු හෙයින් ද කය ද සිත ද නැවූ හෙයින් ද රහත් වූ හ. අහසට පැනා නාභි පෙලහර දුක්වූ හ. ඉක්බිති ක්ලෙශයන් ගෙන් ආත් වැ බොහෝ දුර ගොස් පඵතයන් ද කිම්ක භූමි ද අඤ්ජරා කල හ.” දිව්‍යාවදනය මේ සොහොයුරු ‘විතශෝක’ නමැ යි කියයි. රජුන් විසින් මුදු හරන ලදු වූ විතශෝකයන් ප්‍රත්‍යන්ත දේශයට ගොස් රහත් වූ පාටලිපුත්‍රයෙකු ද රජුන් දුකා අත්‍ය ප්‍රදේශයකට ගිය බව ද,

එ රට රජුන් නිර්මුත්ථයන් ගේ හිසට මිල නියම කැරැ තුඩුණු බැවින්, නිර්මුත්ථයෙකැ හි රැවැටුණකු විසින් හිස සිදුනා ලද බව ද එහි මැ කියැවිණ. පා හියන් නම තව ද වින යාත්‍රික කෙනෙක් අශෝකයන් ගේ මල් බැ කෙනකුන් පැවිදි වූ බව කියති. ඔවුන් ගේ නම නො කියත්. සිංහල ද්වීපාගමනය ද සදහන් නො කෙරෙත්. මෙ සේ නො වැ මහාවංශය අශෝකයන් සිය සම මාතෘක කණිෂ්ඨ සහෝදර කිස්සයන් යුව රජ බවට පැමිණැ වූ බව ද ඔවුන් මැනෙකැ දී මහණ වැ අශෝකයන් කරවා දුන් විහාරයෙකැ විසූ බව ද කියයි. මෙ සේ අශෝකයන් ගේ බැ කෙනකුන් පිලිබද ප්‍රචාන්ති සතරෙකි. හුවන් ස්ත්‍රියායෝ පමණක් ඔවුන් මහෙජුයනැ හි කියත්. මහාවංශ විසතරය වනාහි අශෝකයන් ගේ කණිටු සොහොවුරුණන් පිලිබද අත්‍ය ප්‍රචාන්තින් අඹක් තර කෙරෙමින් සිංහලයට පැමිණි මහා ධර්ම දූත මහෙජුයන් අශෝක පුත්‍ර බව ද කියයි. පා හියන්හු පස් වැනි ශත වර්ෂයේ දී භාරතයට පැමිණියෝ යැ. හුවන් ස්ත්‍රියායෝ පැමිණියේ හවුරුදු දෙ සියයකට පසු වැ යැ. පුළුතර වැ පැමිණියාණනට අවසානුරූප වැ විශ්වසනීයතර ප්‍රචාන්ති ලැබියැ යුතු වේ. එහෙත් පා හියන්හු අශෝකයන් ගේ බැගන් පැවිදි වූ බව මුත් ඔවුන් නම

නො කියති සිංහලයෙහි දෙ වසක් ගෙවූ බැවින් පා හියන්හට භාරතීය සොහලිය ප්‍රචාන්තින් සසද බැලීමට යොග්‍යතර අවසානවෙක් ලැබුණේ යැ. හුවන් ස්ත්‍රියායෝ සිංහලයට නො පැමිණියෝ යැ. මේ ද්වීපය පිලිබද ඔවුන් ගේ වාතීව ග්‍රැහිමාත්‍රයෙන් කැරැණෙකි. ද්වීප ප්‍රමාණය අධික කොටැ දුක්වූ ඔවුන් ගේ වාතී වෙයි. සිංහලයන් ගේ ප්‍රභවය පිලිබද වැ ද ලැබියැ හැකි තාක් ප්‍රචාන්ති ඔහු පෙරලා කියති. තව ද ඔහු මහෙන්ද්‍රයන් අශෝකයන් ගේ භික්‍ෂාමාතෘක සහෝදර (නො හොත් මාතෘ සහෝදර) කොටැ දක්වති. සියලු පුවත් අගනිගාමි නො වැ සසද බැලූ කලැ අශෝක මහෙජු දෙති සම්බන්ධය ගැනැ හුවන් ස්ත්‍රියායෝ කියන දූගෙහි වැඩි විශ්වාසයක් නො තැබියැ හැකි බව මනා වැ පැහැදිලි වේ. කථා දෙක ඔවුන් මිලු කොටැ ගත් බව හොදින් පෙනේ. කේම්බ්‍රිජ් භාරත ඉතිහාසය ගැටය සැකෙවින් ලිහා ලියි :-

“සුප්‍රකාශ පරිදි උද්විත ප්‍රචාන්තිහු කිස්සයනැ හි වරදවා ගැන්මෙන් දෙ, මහෙජුයන් අශෝකයන් ගේ පුත්‍රයා නො වැ සහෝදරයා කල හ.” මහෝපාධ්‍යාය ගෛරයන් කියන පරිදි, “සොහලිය ප්‍රචාන්තින් පියා වින තිඵ සෙවින් ගේ කියුම් හැදෑහිම ඉදුර සවච්ඡද වෙයි.”

Bishop Copleston supports Ceylon Tradition.

(V)

Dr. G. C. Mendis's letter published in the last issue of the *Lak-Mini-Pahana* is more interesting than his lectures. It would appear to exemplify the saying that "knowledge comes but wisdom lingers." If the public had been misled by the Press reports Dr. Mendis himself is to be blamed. Professor R. Marrs, Principal of University College, who presided at the first lecture of the series, sounded a note of warning at the very start. He reminded Dr. Mendis that he "had undertaken to speak on a document of supreme historical interest which was bound to evoke considerable hostile criticism." Dr. Mendis, who is quite absorbed in his "modern methods of historical criticism," however, paid no heed to this. He laboured at his task. He forgot the fact, as Rev. Father S. G. Perera, S. J., has very aptly stated, "that no student can claim to be able to separate poetic embellishments from facts, because that, after all is a matter of opinion. Those who have studied our Chronicles best, George Furrer Hermann Oldenberg, Rhys Davids, and Wilhelm Geiger are practically unanimous that the *Mahawansa* contains reliable traditions mixed with legends." (*Young Ceylon*, June 1935, P. 58.) Dr. Mendis continued

his campaign of doubting or discrediting well accepted traditions. At his third lecture when Dr. Mendis expressed his doubts regarding the bringing of the Sacred Bo-tree from India and the fact that Mahinda was a son of Asoka, he was quickly taken to task by Mudaliyar C. Rasanayagam and Mr. Billimoria both of whom are non-Buddhists. They pointed out that Dr. Mendis had not led any positive evidence to discredit the *Mahawansa* account and that he should not cast doubts on the beliefs of Buddhists in the absence of such evidence. The Hon. Mr. C. W. W. Kannangara, who presided at this lecture, too agreed that there was much reliable evidence to prove the bringing of the Bo-tree; but Dr. Mendis being "a research student in history does not believe that as sufficient evidence."

Mr. S. Paranavitana, the acting Archaeological Commissioner, who presided at the fourth lecture and who is undoubtedly an authority on the ancient history of Ceylon, also reminded Dr. Mendis "that the *Mahawansa* was written for the people who lived in the period it was written and could not be analysed according to modern scientific

methods." In spite of all these warnings it has taken him about six or seven weeks, after his first lecture, to realise that the accepted traditions in a nation's history cannot be ridiculed with impunity. And now Dr. Mendis has apologised.

"Puny Efforts."

But it does not alter the situation. Though the Press reports may have not been correct in detail the facts remain. Dr Mendis has not denied them. He writes:—"I wish to point out if the summarised Press reports have given the impression that I spoke disrespectfully of Buddhism or belittled the greatness of the author of the *Mahawansa* that no one regrets it more than I do." It was never stated in these columns that Dr. Mendis spoke disrespectfully of Buddhism. As Dr. Mendis himself admits his "puny efforts" can in no way have "any adverse effect on a great religion like Buddhism." It is not what Dr. Mendis has to say for or against Buddhism that concerns the public so much as the implications involved in his dramatic denials of some of their most cherished traditions, that have hurt the susceptibilities not only of Buddhists but of non-Buddhists as well. He has however, not made any amends for this in his letter and his denials still remain. His views regarding the short-comings of the author of the *Mahawansa* are given practically in full in the report of his first

lecture published in the July issue of "Ceylon Men," the official organ of the Central Y. M. C. A., Colombo, under the auspices of which this series of lectures was delivered. Dr. Mendis cannot say that this report too is a hasty summary. It has been already dealt with in a previous article and further comment is unnecessary.

Some of the views held by Dr. Mendis are, indeed, not really new. During the last century Hermann Oldenberg had expressed similar doubts regarding the trustworthiness of the *Mahawansa* and these have been well refuted by such a distinguished scholar as Professor Geiger, who has devoted a life-time to the study of the *Mahawansa* and who is recognised as the greatest living authority on the subject. Dr. Mendis will argue that when Professor Geiger wrote those articles he did not have at his disposal the works of Professor Pryzyluski "which shed a great deal of fresh light on all stories connected with Asoka." But Dr. Mendis has not mentioned either in the course of his lectures or in his letter to the Press, in what respects Professor Pryzyluski's views differ from those of Professor Geiger. Professor Pryzyluski's *La Legende de L'empereur Acoka* is mainly based on the *Asokavadana* and certain Chinese records all of which deal with the northern tradition, and was published in 1923. If, as Dr Mendis states, this work

gave quite a different complexion to all the stories connected with Asoka then either Professor Geiger, whose article on "The Trustworthiness of the *Mahawansa*," was published in the "Indian Historical Quarterly" seven years later (in 1930) or Professor R. Mukerjee, whose book *Asoka* was published in 1928, would certainly have referred to it. Or was it that the book was so scarce that these scholars could not have access to it? New hypotheses, whether fanciful or real, will have to stand the acid test of modern scholarship before they can be taken as proved. While there are also scholars like Vincent Smith who will continue to discredit the Ceylon Chronicles inspite of all the irrefutable evidence produced in support. The identification of Tamrapani of Asoka's Edicts with Ceylon, mentioned in the last article, may be taken as a case in point.

Dr. Mendis's Two Points.

Dr. Mendis further writes: "Of the European Scholars the one who has given the greatest credit to the *Mahawansa* is Professor Geiger. I disagreed with him definitely on two points only and I did give reasons why I differed from him on those two points." But Dr. Mendis appears to have deftly avoided mentioning what those two points are. The two points chiefly stressed by him during the course of his lectures were the bringing

of the Bo-tree and Mahinda's Mission, both of which he doubted. It is interesting here to note the views of a great Christian clergyman and an erudite scholar who studied Buddhism mainly to find out how it would help in the propagation of the Gospel. Dr. Reginald Stephen Copleston, D. D., who was the Anglican Bishop of Colombo in the nineties has written as follows regarding the *Mahawansa* account:—"Oriental embellishments are here accumulated to a pitch of exaggeration which is repulsive to an English reader. The effulgences, the flowers, the divine music, and the rest display no new invention, but they show how immense has been the significance of the Bo-tree branch to the Buddhists of Ceylon. According to the principle of criticism by which I am guided, the wreaths of flowery fiction in which this central tradition is almost buried, do not in any degree discredit the central tradition itself, and I am quite prepared for my part, to believe that the Bo-tree which stands at Anuradhapura derives its life, without intervention of any new seed, from the root of the Bo-tree which Asoka was instructed to worship," (*Buddhism* p. 320).

Regarding the conversion of Ceylon Dr. Copleston writes:—"That Mahinda came from Magadha by whatever stages to Ceylon, and established Buddhism by the favour of the King Tissa, who was an

ally or a dependant of Asoka, and that Mahinda's sister Sanghamitta followed him and brought with her a branch of the tree which was held sacred in Bihar., **these are, I think, facts of history.** They are decorated in the Chronicle with innumerable embellishments, — the sea was covered with flowers, deities danced before the king etc., etc., — but these are but decorations which can be dropped out of notice without injury to the substance of the record. In regard even to European history we have come to learn that

early stories are not, because they are mixed up with poetical fiction, therefore necessarily valueless to the historian; and still more certainly is it the case in Indian Literature, modern as well as ancient, that records adorned, or disfigured whichever we choose to call it, by wild exaggerations are yet substantially true. We are not to doubt that a meeting was held, because it is said that 84,000 monks attended it, or to doubt that many monks came because it is said that they came through the air." (*Ibid.* p. 323).

කොප්‍රේස්ටන විශ්වපයෝ සිංහල පාරම්පරික කථාව අනුමත කෙරෙහි

(V)

“ලක් මිණි පහනා” ගත කලාප-
 යෙහි පළ වූ, මැන්දිස් විශාරදයන් ගේ
 නිබන්ධය ඔවුන් ගේ දෙශනයකට වඩා
 මනෝහර ය. එය “විදිවන් බව
 පැමිණෙත් මැ බුද්ධිය මනුකියට යේ”
 යන ප්‍රකාශයට දූෂිත වන්නා සේ
 පෙනේ. ප්‍රවෘත්ති පත්‍රවලා පළ වූ
 වානිජවත් ගෙන් මහා ජනයා මුද්‍රාවට
 පැමිණියේ නම් ඒ පිළිබඳ උපාලම්භය
 යනුයේ ද මැන්දිස් විශාරදයන් කරා මැ
 ය. දෙශනා පවිත්‍රයෙහි ප්‍රථම දිනයේ
 දී මුලසුන ගත්, විශ්ව විද්‍යාලයේ ප්‍රධාන
 තැන් පත්, (R) මාර්ස මහොපාධ්‍යා-
 යයෝ ආරම්භයෙහි දී මැ (මැන්දිස්
 විශාරදයන්ට) උපදෙශයක් දුන් හ.
 මැන්දිස් විශාරදයන්

“කරන්නට යන්නේ, ඓතිහාසිකව-
 යෙන් අතිශ්‍රේෂ්ඨ ග්‍රන්ථයක් පිළිබඳ
 වූ, ප්‍රබල ප්‍රතිවිරුද්ධ විවේචනයන්
 කැඳවන්නට සමර්ථ දෙශනාවෙහි”
 යි ඔවුහු විශාරදයන් හට කී හ.

“සවිකිය ඓතිහාසික ගුණදෙප
 විවේචනයන් පිළිබඳ නවීන ක්‍රමයන්හි”
 මැ අතිශයින් ඇලුණු මැන්දිස් විශාරදයෝ
 ඒ උපදෙශය ගණනට නො ගත් හ.
 නො ගෙනා, සවිකාසීයෙහි යෙදුනෝ යි.

“ඒ (අලඛිකාරය) නිකම් මනිමාත්‍රයක්
 ගෙයින්, වසතුයෙන් අලඛිකාරයන්
 ඉවත් කැර ලන්නට පිළිවනැයි

දුපෙන්තට හැකි ශිෂ්‍යයෙක්
 තැන්පේ ය. අපේ ඉතිහාස ග්‍රන්ථ-
 යන් මැනැවින් ඉගෙන ගත් ජෝජ්
 චර්කර, ඩාර්මන් ඕල්වන්බර්ග,
 රයිස් ඩේවිඩ්ස්, විල්හෙල්ම් ගෙගර
 යන මොවුහු මහා වංශය ජනකථා-
 වත් ගෙන් මිශ්‍ර වූ සත්‍ය ඉතිහාස
 ප්‍රවෘත්තීන් ගෙන් යුක්ත එකෙකැ
 යි එකමතික වූ පිළිගනිති”

(Young Ceylon 1935. P. 58)

යි ඇස්. ජී. පෙරේරා පියතුමන් යුක්ති
 යුක්ත ලෙස කරන ප්‍රකාශය
 මැන්දිස් විශාරදයෝ අමතක කෙරෙහි.
 ඔවුහු, මැනැවින් පිළිගැනුණු සත්‍ය
 ප්‍රවෘත්තීන් නො හැදෑහීම හෝ සැක
 කිරීම නො හරිති. දෙශනා වාරයේ
 තුන් වැනි දිනයෙහි දී, ශ්‍රී මහා බෝධිය
 ඉන්දියාවෙන් ගෙනැ රම, මිහිදු හිමියන්
 අශෝකයන් ගේ පුත්‍රයෙකැ යි කී එ යන
 කරුණු පිළිබඳ වූ මැන්දිස් විශාරදයන්
 සැක පහල කල විට අබොධ වූ (C)
 රුසනයගම් මුදලිහු යැ, බිලිමෝරියෝ
 යැ යන සුධි හු මැන්දිසුන් මහාවංශ
 ප්‍රවෘත්තීන් නො හදහන්නට ප්‍රමාණ
 සාක්ෂ්‍ය නො පෑ බව ද, එ බඳු සාක්ෂ්‍ය
 තැනි වූ බොධියන් ගේ ඇදැහිලි
 කෙරෙහි ඔවුන් අප්‍රත්‍යක්ෂයෙහි සැක
 නො පහල කල යුතු බව ද දැක්වූ
 හ. එ දිනැ මුලසුන් හි සිටි (C. W. W.)

කන්තංගර ඇමැතියෝ ද බොධිය ගෙනැ ඊම පිළිබද වෑ ඇදැහියා යුතු සාක්ෂ්‍ය ඇතැයි ද “එහෙත් ඓතිහාසික පරීක්ෂකයකු වන මැන්දිස්ත්‍ර ඒ ප්‍රමාණයෙන් නො ගනිති යි” ද කී හු.

සිවු වැනි දෙශනා දිනයේ දී මූලසුන ගත්, නියුක්ත පුරාවස්තු පරීක්ෂක, පුරාණතම ලංකා ඉතිහාසය මිනීමෙහි නිසැක මිමමක් වන, (S.) පරණවිතානගේ ද,

“මහාවංශය එය ලියවුණු සමයයෙහි සිටි මිනිසුන් සඳහා කැරුණෙකි; නවීන විද්‍යාභාරයෙන් විදහා දැක්වියැ නො හැකි එකෙකි”

හි මැන්දිසුනට කී හ.

මේ උපදෙශයන් මෙ සේ ලැබුණ ද ජාතියෙකැ ඉතිහාසයෙහි එන, පිළිගැනුණු මුඛපරමපරු කථා අතපකාරයෙන් අපහාසයට භාජන කරන්නට නො හැකි යැ යන්න වටහා ගන්නට මැන්දිසුනට, සවිකිය ප්‍රථම දෙශනාගෙන් සකි හසක් හෝ හතක් ඉක්මවන්නට වියැ. දැන් ඔවුහු ඝෛමා යාවනය කෙරෙති.

“අන්‍යලප පරිශ්‍රමය”

එහෙත් එ පමණින් නතිය වෙතස් නො වේ. විස්තරවශයෙන් ගැනෙන විටැ යම් හෙයෙකින් ප්‍රවෘත්ති පත්‍ර වාචී අසත්‍ය වුව ද පළ වූ කරුණු නො නැසී මැ පවතීහි. මැන්දිස් විශාරදයෝ ඒ බොරු යැ හි නො කී හ.

ඔවුහු මෙ සේ ලියති :—

“සංක්ෂිප්ත කැරුණු ප්‍රවෘත්ති පත්‍ර වාචී වලින් මා බෞද්ධාගමයට අගෞරව වන පරිදි හෝ මහාවංශ කතීන්ගේ උදරනියට අපහාස වන පරිදි

හෝ කථා කලා යැ හි මහා ජනයා තුලැ හැඟීමක් පහළ විණි නම් ඒ ගැනැ මට වඩා කණගාටු වන්නෙක් තවත් නැති”

බෞද්ධාගමයට අපහාස වන පරිදි මැන්දිසුන් දෙශනා කළ බවක් මේ පත්ති කිසි විටෙකත් පළ නො වී යැ. මැන්දිස් විශාරදයන් මැ පිළිගන්නා පරිදි ඔවුන් ගේ “අන්‍යලප පරිශ්‍රමය” ‘බෞද්ධාගමය වැනි උදර සමයයකට හානියක් කරන්නට’ කිසි සේත් අසමර්ථ යැ. බෞද්ධයන් ගේ පමණක් නො වෑ අබෞද්ධයන් ගේ ද සමාධියට හානි පවුණුවන පරිදි, බෞද්ධයන් ගේ අතිසම්භාවිත පරමපරු කථා රැසක් මැ අසත්‍ය යැ හි කියන මැන්දිසුන් විසින් බෞද්ධාගමයට පක්ෂ වෑ හෝ විපක්ෂ වෑ කියැ යුතු වෑ තුබුණේ මේ නො වෙ හි. මේ වෙනුගෙන් ඔවුහු සවිකිය ලිපියෙන් කිසි මැ වෙනසක් නො කෙරෙති. ඔවුන් අසත්‍ය යැ හි කළ ප්‍රකාශය නො නැසීම පවතී හි. මේ දෙශනා පවත්වන්නට මැන්දිස් විශාරදයනට අනුබල දුන් කොළොඹැ ක්‍රෙස්තව තරුණ සමාජයට අයත් “සිලෝන් මෙන්” නමැති සඟරාගේ ජූලි කලාපයෙහි මහාවංශ කතීන් ගේ දුර්වල කම් පිළිබද වෑ මැන්දිස් විශාරදයන් ගේ අදහස්, ඔවුන් ගේ පළවූ වන දෙශනාව සමඟ මැ සම්පූර්ණයෙන් දක්වා අත. මේ වාර්තාව ද සංක්ෂිප්ත එකෙකැහි කියන්නට මැන්දිසුනට පිළිවත් කමෙක් නැති. ඒ පිළිබද විභාරය කලින් පළ වූ ලිපියෙකැ වූ හෙයින් තව ද විවේචනයක් මෙහි දී අවශ්‍ය නො වේ.

මැන්දිසුන් ගේ ඇතැම් අදහස් අලුත් මැ නො වෙති. ඉක්මැ හිය යන වර්ෂයේ දී භාර්මන් ඔල්ඩන්බර්ගයන්

විසින් ද මහාවංශ පුවත්තීන් විශ්වාස කළ නො හැකි යැ යි සැකයෙන් පහළ කරන ලදී. ඒ මහය, මහාවංශය ඉගෙන ගනු සදහා මුළු ජීවිත කාලය යෙදූ, මහාවංශය මතින්කට ජීවතුන් අතර ඉන්නා අතිශ්‍රේෂ්ඨ මිත්‍ර ම යැ යි සැලකෙන මහොපාධ්‍යාය ගෞරවයන් විසින් බිදා හෙලන ලදී. මහොපාධ්‍යාය ගෞරවයන් ඒ ලියුම් ලියු කාලයෙහි ඔවුන් වෙතා මහොපාධ්‍යාය ප්‍රිසිලුස්කීන් ගේ “අශෝක කාලය හා සම්බන්ධ වූ සියලු කථාවලා ආලෝකය මුවක කරන” කෘතීන් නො වූ බව මැන්දිස් විශාරදයන් කියනු නිසාක යැ. එහෙත් මහොපාධ්‍යාය ප්‍රිසිලුස්කීන් ගේ හා මහොපාධ්‍යාය ගෞරවයන් ගේ හා අදහස් කවර කවර කරුණින් වෙනස් ද යනු මැන්දිස් විශාරදයෝ ඔවුන් ගේ දෙනනාවලින් හෝ පනුවලා පළ කැරැවූ ලිපියෙන් හෝ පැහැදිලි නො කෙරෙහි.

මහොපාධ්‍යාය ප්‍රිසිලුස්කීන් ගේ La Legende De L'empereur Acoka නමැති ග්‍රන්ථය, අශෝක වදන නමැති ග්‍රන්ථය හා 1923 දී ප්‍රකාශයට පැමිණි, උත්තරාපථයෙහි ඉතිහාස පුවත්තීන් පිළිබඳ විස්තර ඇතුළත් වින ලිපි පෙළක් ද ආශ්‍රය කැරැ ගෙනා සැපැයුණෙකි. මැන්දිස් විශාරදයන් කියන පරිදි මේ ග්‍රන්ථය අශෝක කාලය හා සම්බන්ධ සියලු කථා සම්පූර්ණයෙන් වෙනස් කැරැ දක්වත් හොත්, එයින් සත් වසකට පසු (1930 දී) Indian Historical Quaterly නමැති සඟරයෙහි “මහාවංශයේ විභව-සතියනිය” යන මාතෘකායෙන් ලිපියක් පළ කැරැවූ මහොපාධ්‍යාය ගෞරවයන් හෝ, 1928 දී ‘අශෝක’ නමැති ග්‍රන්ථය පළ කැරැවූ මහොපාධ්‍යාය (R) මුබර්ජන් හෝ ඒ ග්‍රන්ථය පිළිබඳ වැ සදහන් කරනු නිසාක යැ. ඒ ග්‍රන්ථයා ගේ දුර්ලභතව-

යෙන් මේ මහා විද්වතුකට එය නො ලැබීමෙන් මේ වි ද? මන: කල්පිත වූ හෝ සත්‍ය වූ හෝ අතීතව මත ඇදහියා යුතු බවට පැමිණෙන්නට පෙර මා නව විද්‍යාඥයන් ගේ විමැසුම් උරගලෙහි ගැටීමට පැමිණියා යුතු මැ යි. එ සේ ද වුව නො බිදියා හැකි සාක්‍ෂ්‍ය ඉදිරි පත් කළ විටා පවා ලංකාවේ ඓතිහාසික පුවත්තීන් නො ඇදහියා හැකි යැ යි නො නැවැත්ම ප්‍රකාශ කරන විත්සන්ත ස්මිතයන් වැනි උගන්තු ද සිටිති. අශෝකයන් ගේ ආඥයෙහි වූ තාමු-පර්ණිය ලංකාව යැ යි ගැනීම පිළිබඳ වැ පසු ගිය ලිපියෙහි සදහන් වූ කරුණු මෙහි ලා සාක්‍ෂ්‍ය වශයෙන් ගත යුතු.

විශාරදයන් ගේ දෙ කරුණ

මැන්දිස් විශාරදයෝ මේ සේ ද ලියති:—

“යෞරෝපීය පණ්ඩිතයන් අතර මහා-වංශයට ඉතා මැ මහත් ගෞරවය දක්වන්නෝ නම් මහොපාධ්‍යාය ගෞරවයෝ යැ මා ඔවුන් හා එකඟ නො වනුයේ කරුණු දෙකක් උඩා යැ. ඒ කරුණු දෙක උඩා ඔවුන් හා එකඟ නො වන්නට හේතු දක්වීම.”

මෙ සේ කියන මැන්දිස් විශාරදයන් ඒ කරුණු දෙක දක්වීමෙහි ලා බිහිරකු මෙන් වූ බව පෙනේ. ඔවුන් ගේ දෙනනාවලා දී ප්‍රධාන වශයෙන් සදහන් වූ කරුණු දෙක නම් ශ්‍රී මහා බෝධිය ගෙනා ඊම, මිහිඳු හිමියන් ගේ ධර්මදූත මෙහෙය යන දෙක යැ. මේ දෙක මැ ඔහු සැකයට බඳුන් කෙරෙහි.

මෙහි ලා, ශ්‍රේෂ්ඨ හෞස්‍යතව සුජ්‍ය-යකු වූ ද, ක්‍රිස්තු ධර්මය පැතිරවීමෙහි දී කවර තත්වයකා පිහිටක් මෙයින්

ලැබේ දැයි දැනැ ගැනීම සඳහා මෑ මහාවංශය ඉගෙනැ ගත්තා වූ මහා පඬුවරයකු වූ ද, 19 වන ශත වර්ෂයේ දී කොළොඹැ එංගලන්ත සභායෙහි විෂ්වපයන් වූ ද, රෙජිනෝල්ඩ්ස් කෙටන් කොපල්ස්ටනයන් මහාවංශය පිළිබඳ වැ කළ ප්‍රකාශය සඳහන් කළ යුතු යැ. ඔවුහු මෙ සේ කියති :—

“ඉංගිරිසි කියවන්නකුට බිහත්ස ජනක වූ, ප්‍රාචීනාලංකාරයන් ගේ යෙදීම මෙහි අතීතය සීමාව ද ඉක්මැ යෙයි. පහළ වූ දිව්‍යමය ශෝභා, වට මල් වැහි, දිව්‍යමය සඹිනිත ආදිය මෙහි නව්‍ය නිෂ්පාදන නො වෙති. එහෙත් එයින්, ලංකාවේ බෞද්ධයන්ට බොධි ශාඛා සම්ප්‍රාප්තිය නො පමණ වැදූ ගත් වී ද යනු පැහැදිලි වෙයි. අලංකාර ගොඩෙකැ ගිලි පවත්නා මේ ප්‍රධාන ඵෙතිහාසික ප්‍රදාත්තිය, මා බැඳැ සිටුනා ගුණ දෙප විවේචනයෙහි ප්‍රධාන ප්‍රති-පත්තිය අනුවැ නම් අපමානයකට නො වැටේ. අනුරධ පුරයෙහි බොධි වෘක්ෂය, අන් කිසි බිජයෙකින් නො වැ අශොක රජ කුමන් ගේ පූජාවට පාත්‍ර වූ බොධි වෘක්ෂයේ මූලයෙන් මැ පැවැතෙන බව අදහන්නට මම සම්පූර්ණයෙන් සැරැසි සිටිමි.”

(Buddhism p. 320)

ලාංකිකයන් බෞද්ධ සමයය වැලැඳැ ගැනීම සම්බන්ධයෙන් කොපල්ස්ටනයෝ මෙ සේ ලියති.

“මිහිඳු හිමියන් කවර මහෙකින් හෝ මගධයෙහි සිටැ ලංකාවට පැමිණීම, අශෝකයන් ගේ මිත්‍රයකු හෝ

පිහිට ලබන්නකු හෝ වූ කිසිය රජුන් ගේ සාභායයය ලැබැ බෞධිගමය පිහිටුවීම, මහින්දගන් ගේ සහොදරිය වූ සංඝමිත්තාවන් බිකාරයෙහි මහන් ගෞරවයට භාජන වූ බොධියෙන් ශාඛාවකුන් රැගෙනැ ලක් දිවට පැමිණීම යන මේ කරුණු ඵෙති-හාසික සිධි යැ හි සලකමි. ඒ සිද්ධිහු ග්‍රන්ථයන්හි, සාගරය මලින් වැසි යෑම, දෙවහනන් රජුන් ඉදිරියේ නැටීම යන ආදි අලංකාර-යන් ගෙන් වැසි දක්නා ලැබේ. එහෙත් ඒ අලංකාරයන් බැහැර කැරැ ප්‍රවෘත්තියට භානියක් නො වන සේ ගන්නට බාධාවෙක් නැති. යෞරෝපීය ඵෙතිහාසික කථාවන් ද අලංකාරයෙන් ගහන හෙයින් ඵෙතිහාසිකයන්ට අනවශ්‍ය යැ හි නො ගන්නට අපි දකිමු. අතීත වූ ද වෘතීමානික වූ ද භාරතීය සාහිත්‍යය සම්බන්ධයෙන් ද කියැ යුතු මෙය මැ යැ. ප්‍රවෘත්තිය අලංකාරයෙන් අලංකාන වී යැ හි හෝ විකාරයට පත් වී යැ හි හෝ අප කැමැති සේ කිව ද එහි (පුවතෙහි) සැලැකියැ යුතු පමණ සත්‍යය නම් අැත්තේ මැ යැ. 84,000 ක් හිසුන් වහන්සේ පැමිණි බව කියන නිසා හෝ ඔවුන් ගෙන් වැහි දෙනකු අහසින් පැමිණි බව කියන නිසා හෝ විශාල සමාගම-යක් පැවැති බව අපි නො අදහමු ද?”

(Ibid p. 323)

LETTERS TO THE EDITOR.

THE EDITOR,

'The Lak-Mini-Pahana.'

COLOMBO.

Dr. MENDIS REGRETS.

Sir

There appears to be a wide-spread impression that I have condemned the *Mahawansa* as a worthless historical document. I do not think that anyone who was present at all my lectures would have formed such an idea, but it is possible the summarised Press reports have led to much misunderstanding

At each lecture I spoke for nearly an hour and a full report of each would have covered not one but six or seven columns. I do not blame the newspapers for not publishing fuller accounts but I wish to point out if the summarised Press reports have given the impression that I spoke disrespectfully of Buddhism or belittled the greatness of the author of the *Mahawansa* that no one regrets it more than I do.

If I did speak against Buddhism or referred to the *Mahawansa* in a disparaging manner I am sure those who presided at my lectures would have taken me to task. Prof. Marrs presided at my

first lecture. The Chairmen in the second, third and fourth lectures were Dr G P Malalasekara, The Hon. Mr. C W. W. Kannangara and Mr. S. Paranavitana. These three Buddhist gentlemen certainly did not agree with all that I said in my lectures but they appreciated my historical treatment of the subject. If I spoke in a way to belittle Buddhism I am sure they would not have hesitated to protest against my statements. The fifth lecture was presided over by Mr. J R. Toussaint of the Civil Service. At this meeting certain members of the audience who were not present at the earlier lectures protested against my statements. Then, another Buddhist gentleman pointed out that I had not spoken against Buddhism but had given definite arguments which those who opposed me ought to meet. The last lecture was presided over by Mr. C. H. Collins, the acting Financial Secretary. At the close of the lecture he called for questions but no one responded.

Those who were present at my introductory and concluding lectures will remember my references to the *Mahawansa*, as a very valuable source of history unequalled by any record in any part of India. Of the European scholars the one who has given greatest credit to the *Mahawansa* is Prof: Geiger. I disagreed with him definitely on two points only and I did give reasons why I differed from him on these two points. I may add that when Prof: Geiger wrote his articles he had not at his disposal, the great work of Prof: Prizyluski entitled *La Legende de la Empereur Asoka* which sheds a great deal of fresh light on all stories connected with Asoka.

I have spoken to many Buddhists who could appreciate modern methods of historical criticism and were present at my lectures. They have told me that they did not think that my lectures were meant to disparage Buddhism. For ins-

tance a well-known Buddhist like Mr. M. H. Jayatilleke of Panadura was present at my fourth lecture, and he told me that I made no statement which was unfair to Buddhism or to the author of the *Mahawansa* at that lecture.

As a student of history, I dealt with the *Mahawansa* from the modern historical standpoint. I do not believe that even if I tried that my puny efforts can have any adverse effect on a great religion like Buddhism. Before I close, I wish to add once more that, if I have hurt the feelings of any Buddhists who merely read the brief reports of the newspapers or were present at only some of my lectures, I regret it very much as my lectures were never intended for such a purpose.

Yours faithfully,

G. C. Mendis.

Panadura, 30th July, 1935.

මැන්දිස් විශාරදයෝ සිය නිදහසට කරුණු කියති

ප්‍රිය මහත්මයාණෙනි,

මහාමාසය වටිනා කමක් නැති ඉතිහාස පොතක් වශයෙන් මා විසින් හෙළා දකින ලද සි බොහෝ දෙනා අතර හැඟීමක් ඇති වී තිබෙන බව පෙනේ. මගේ කථා සියල්ල ම ඇසීමට පැමිණි කිසිවකු තුළ එ වැනි අදහසක් ඇති වේ ය යි මම නො සිතමි. නමුත් ප්‍රවෘත්ති පත්‍රවල පළ වූ සංකෛප වාතාවලින් කරුණු වරදවා තේරුම් ගත්තා වෙන්කට පුළුවන.

ඒ එක එක කථාවේ දී මම පැයක් පමණ වේලා කථා කෙළෙමි. එක එක කථාවේ සම්පූර්ණ වාතාවක් දෙන ලද්දේ නම් පත්‍රයේ තීරු එකක් නොව හයක් හෝ හතක් වෙතවා ඇත. සවිසාර වාතී පළ නො කිරීම ගැන මම ප්‍රවෘත්ති පත්‍රවලට දෙස් නො කියමි. නමුත් ප්‍රවෘත්ති පත්‍රවල පළ වූ සංකෛප්ත වාතී-වත් කරණ කොට ගෙන මා බෞද්ධාගමට අගෞරව ලෙස කථා කරන ලද සි කියා හෝ මහාමාස කතීවරයා ගේ උසස් බව අල්ප කොට පෙන්වන ලද සි කියා හෝ හැඟීමක් ඇති වී නම් ඒ ගැන අතින් කාහටත් වඩා මම කනගාටු වෙමි.

මා බෞද්ධාගමට විරුද්ධ ව යමක් කිවා නම් හෝ, මහාමාසය ගැන පිරිසකලා කථා කලා නම් හෝ, මා ගේ කථාවල දී මූලාසනය ගත් මහතුන් ඒ ගැන මට දෙස් නො දක්වා

නො හරින බව මට නිසැක සි. මගේ පළමු වන කථාවේ දී මහොපාධ්‍යාය මාර්ස් මහතා මූලාසනය ගත්තේ ය. දෙ වන, තුන් වන, සිවු වන කථාවල දී මූලසුන ගත්තෝ ආචාර්ය ජී. පී. මලල-සේකර, ගරු සී. ඩබ්ලිව්. ඩබ්ලිව්. කන්තන්ගර, ඇස්. පරණවිතාන යන මහත්මෝ ය. මේ බෞද්ධ මහත්වරු කී දෙන මා ගේ කථාවල දී මා කී සියලු කරුණුවලට ඇත්තෙන් ම එකඟ නො වූ හ. නමුත් ඒ මහත්මෝ මා කරන ඓතිහාසික විවේචනයෙහි අභය සලකා කථා කළ හ. බෞද්ධාගම හෙළා දකින පරිද්දෙන් මා කථා කලා නම් ඊට විරුද්ධව කරුණු කියා පෑමට ඒ මහතුන් පසු බට නො වන බව මට ඒකාන්ත ය. පස් වන කථාව සිවිල් සේවයෙහි නියුක්ත ජේ. ආර්. ට්‍රිසේන්ට් මහතා ගේ මූලාස-නකීයෙන් පවත්වන ලදී. මේ රැස්වීමේ දී සභාවේ සිටි, පළමු කථාවල දී නො පැමිණියා වූ, කිප දෙනෙක් මා ගේ කිය-මන්වලට විරුද්ධ වූ හ. ඒ වේලාවේ දී තවත් බෞද්ධ මහතෙක් කථා කරමින්, මා බෞද්ධාගමට විරුද්ධ ව කථා නො කළ බවත් මා ගේ මතයට විරුද්ධ බවකුත් ඊට පිළිතුරු දිය යුතු බවත් කිවේ ය. අන්තිම කථාව පවත්වන ලද්දේ වැඩ බලන මුදල් ලේකම් තැන් පත් සී. එච්. කොලින්ස් මහතා ගේ ප්‍රධානත්වයෙනි. කථාව අවසානයේ

දී කැමති කෙනකුට ප්‍රශ්න අසන්නට ය
 සි මූලාසනාරූප මහතා කීවේ ය. තමුන්
 කිසි කෙනෙක් ප්‍රශ්නයක් නො පෑ හ.
 මගේ ප්‍රාරම්භ කථාව ද අවසාන කථාව
 ද අසන්නට පැමිණ සිටි තැනැත්තන්ට
 මා විසින් මහාවංසය ඉන්දියාවේ
 කොසි ම පළාතක වත් කිසි ම ඉතිහාස-
 යතට සමාන කළ නො හැකි වූ තරම්
 අහනා ඉතිහාස තොරතුරු අන්‍යාගීත
 පොතක් ය සි මා සදහන් කළ බව මතක
 ඇත. යුරෝපීය පඬුවරුන් අතුරෙන්
 මහාවංසයට අතිශය විශ්වාසය දක්වා
 තිබෙන්නේ මහොපාධ්‍යාය ගෙනර්
 මහතා යි. කරුණු දෙකක් ගැන පමණක්
 මම උත්තරයේ සමභ ඉදුරු ම එකඟ
 නො වෙමි. ඒ දෙ කරුණු පිළිවෙලට
 මා උත්තරයේ සමභ එකඟ නො වූයේ
 මක් නිසා ද කියා මම කරුණු දක්වමි.
 මහොපාධ්‍යාය ගෙනර් මහතා (මහා
 වංසය පිළිබද ව) සුවකීය ලිපි ලියන
 අවධියෙහි La Legende de L'Empereur
 Asoka, 'අශෝක අග රජු ගේ වෘත්තා-
 නතය' යන නමින් මහොපාධ්‍යාය
 පාශ්චාත්‍ය මහතා විසින් ලියන ලද මහා
 ප්‍රකරණය උත්තරයේට දකින්නට නො
 ලැබුණේ ය.

ඉතිහාස විවේචන පිළිබද නවීන
 ක්‍රම තේරුම් ගත නො හැකි වූ ද,
 මගේ කථාවන් ශ්‍රවණය කිරීමට පැමිණ
 සිටියාවූ ද බෞද්ධ මහතුන් බොහෝ

දෙනකු සමභ මම කථා කෙළෙමි
 මගේ කථාවලින් බුද්ධාගමට පරිභවයක්
 අදහස් කරන ලද සි තමන් කල්පනා
 නො කරන බව ඔවුහු මා සමභ කී හ.
 එසින් එක් කෙනෙක් නම් පාණදුරේ
 ප්‍රසිද්ධ බෞද්ධයකු වූ ඇම්. එච්. ජයති-
 ලක මහතා යි. මගේ සහර වන කථාවේ
 දී උත්තරයේ ද පැමිණ සිටියේ ය. ඒ
 කථාවේ දී මා විසින් බෞද්ධාගමට හෝ
 මහාවංස කතීට හෝ අපහාස වන
 කිසිවක් නො කී බව උත්තරයේ මා
 සමභ කීවේ ය.

ඉතිහාසය සොයන්නකු වශයෙන්
 මම නවීන ඓතිහාසික ක්‍රමයට බැස
 මහාවංසය විවේචනය කෙළෙමි. යම් සේ
 මා වැනි කෙනකු වැයම් කළත් එ වැනි
 අල්ප වැයමකින් බුද්ධාගම වැනි උදර-
 තර ආගමකට කිසි යම් හානියක් වේ ය
 යි මම විශ්වාස නො කරමි. ප්‍රවෘත්ති
 පත්‍රවල පළ වූ ලුහුඬු වාතී පමණක්
 කියැවූවා වූ හෝ මගේ කථාවලින්
 සමහරක දී පමණක් පැමිණ සිටියා වූ
 හෝ බෞද්ධ මහතුන් ගෙන් කවරකුට
 වත් මා අතින් සිත් රිදීමක් වී නම් මගේ
 කථාවලින් එ වැන්නක් අදහස් නො
 කරන ලද හෙයින් මම ඉතාමත්
 කනගාටු වන බව අවසාන වශයෙන්
 නැවතත් කියමි.

මිට — විශ්වාස වූ,
 ජී. සී. මැන්දිස්.

